

9 | ČERVEN 2020

JSEM JEDNO UCHO

Svaz neslyšících a nedoslýchavých osob v ČR, z.s.

TÉMA

Titulkování pořadů
v televizi

VLASTIMIL CHLUMSKÝ

*„Soukromé televize povinných 15 %
otitulkovaných pořadů dodržují,
ale jedná se hlavně o staré pořady,
které se pořád dokola reprízuji.“*

SVAZ NESLYŠÍCÍCH
A NEDOSLYCHAVÝCH OSOB
v ČR, z. s.

Sledujte nás!

Chcete poznat životní příběhy dalších osobností Jsem jedno ucho?
Příběhy najdete zde www.snn-cr.cz/JSEM-JEDNO-UCHO.

A pokud ještě nejste fanoušky naší FB stránky Jsem jedno ucho www.facebook.com/JsemJednoUcho, určitě to napravte! :-)

 /JsemJednoUcho

 /JsemJednoUcho

Příště se těšte:

Téma

Ztráta sluchu v dospělosti

Desáté číslo časopisu Jsem jedno ucho
vyjde **14. září 2020**.

**Příspěvky, prosím, posílejte na e-mail
cezova@snn-cr.cz do pondělí 3. srpna 2020.**

Pohodové prázdniny přeje redakce časopisu Jsem jedno ucho!

Obsah

Úvodní slovo šéfredaktorky Veronika Cézová	4
Zamyšlení na 200 slov Lucie Ulrichová	5
Osobnost Vlastimil Chlumský	6
TÉMA TITULKOVÁNÍ POŘADŮ V TELEVIZI	
Rozhovor Věra Strnadová	8
Výstava 888 Monika Jindrová	13
Rozhovor Šárka Prokopiusová	14
Anketa Skryté titulky	16
Rozhovor Petr Herian	17
Poděkování dobrovolníkům Fotogalerie	18
Zajímavosti Věděli jste, že...	19
Historické okénko Konstantin Eduardovič Ciolkovskij	20
Jsem jedno ucho 2. narozeniny	21
SNN ČR Oslava 30. výročí	22
Mluví se o nás Jsme v médiích!	24
BYLI JSME PŘI TOM!	
Plzeňský spolek neslyšících Živě na magistrátu Ochranný balíček Oslavy	26
Evropský projekt Zkvalitňujeme sociální služby pro neslyšící	28
Pozvánka Dětský tábor Vysoká Srbská	30
Životní událost Eva Kastnerová	32

SLOVO ŠÉFREDAKTORKY

TEXT: Veronika Cézová
FOTO: Veronika Cézová

ÚVODNÍ SLOVO ŠÉFREDAKTORKY

Květen. Měsíc lásky.

Ale také to měl být měsíc velkých oslav...

Svaz neslyšících a nedoslýchavých osob v ČR slavil třicáté výročí. A jsem jedno ucho, vlajkový projekt našeho Svazu, slavilo druhé narozeniny.

Jak asi tušíte, velké oslavy se nekonaly. Neměli jsme dort, skleničky se šampaňským netukaly. Ale...

Přesto jsme byli vidět. I slyšet. V našich pobočných spolecích se šily roušky jako o závod. Posléze putovaly do domovů seniorů, do hospiců, na úřady...

Naši dobrovolníci chodili za neslyšícími, aby je alespoň na chvíli rozveselili, pomáhali hlídat děti, chodili seniorům nakupovat jídlo.

Byli všude tam, kde bylo zrovna potřeba.

Chtěla bych tak z celého srdce – a za celý Svaz – poděkovat všem těm, kteří přidali ruku k dílu a zapojili se.

Koronavirová krize byla pro celý národ výzvou. A ukázala, že tou nejzranitelnější skupinou obyvatel jsou právě lidé se sluchovým handicapem. Lidé, pro které pracovníci Svazu napříč republikou dělali první poslední.

Pomoc poskytovali zaměstnanci Svazu často online – po mailech, esemeskách... Nápomocny byly v komunikaci i sociální sítě a různé aplikace.

Americký spisovatel Nathaniel Hawthorne kdysi řekl, že budoucnost je plná výzev a nadějí. I na nás čeká mnoho výzev. Ale věřím, že koronavirová krize ukázala, že jsme připraveni

a zvládneme pracovat pro komunitu lidí se sluchovým handicapem i pod stresem, v časové tísní a v mnohdy bojových podmínkách.

Plánování je hezká věc. Ale v dnešní turbulentní době se ukazují, že vítězem je ten, který se umí přizpůsobit situaci. A dokáže improvizovat.

Oslavy jsou krásné. Jsou plné emocí a zhodnocení. Člověk se s dortem a sklenkou v ruce zastaví, zrekapituluje... Ale kdo někdy něco organizoval, určitě mi dá za pravdu, že za oslavami je také spousta práce. A puť! Ani se nenadějete, oslava skončí. A vás čeká úklid.

Možná daleko krásnější proto je, když vám lidé pošlou – jen tak, protože to zrovna tak cítí – zpětnou vazbu.

Jedna taková přišla v době uzávěrky časopisu od Kateřiny Tůmové: „Posílám tiché děkuji, které v nitru vyslovuji víc než dennodenně, za práci, kterou děláte...“

A těchto pár slov má v sobě všechno... ■

Přeji příjemné počtení a buďte jedno ucho!

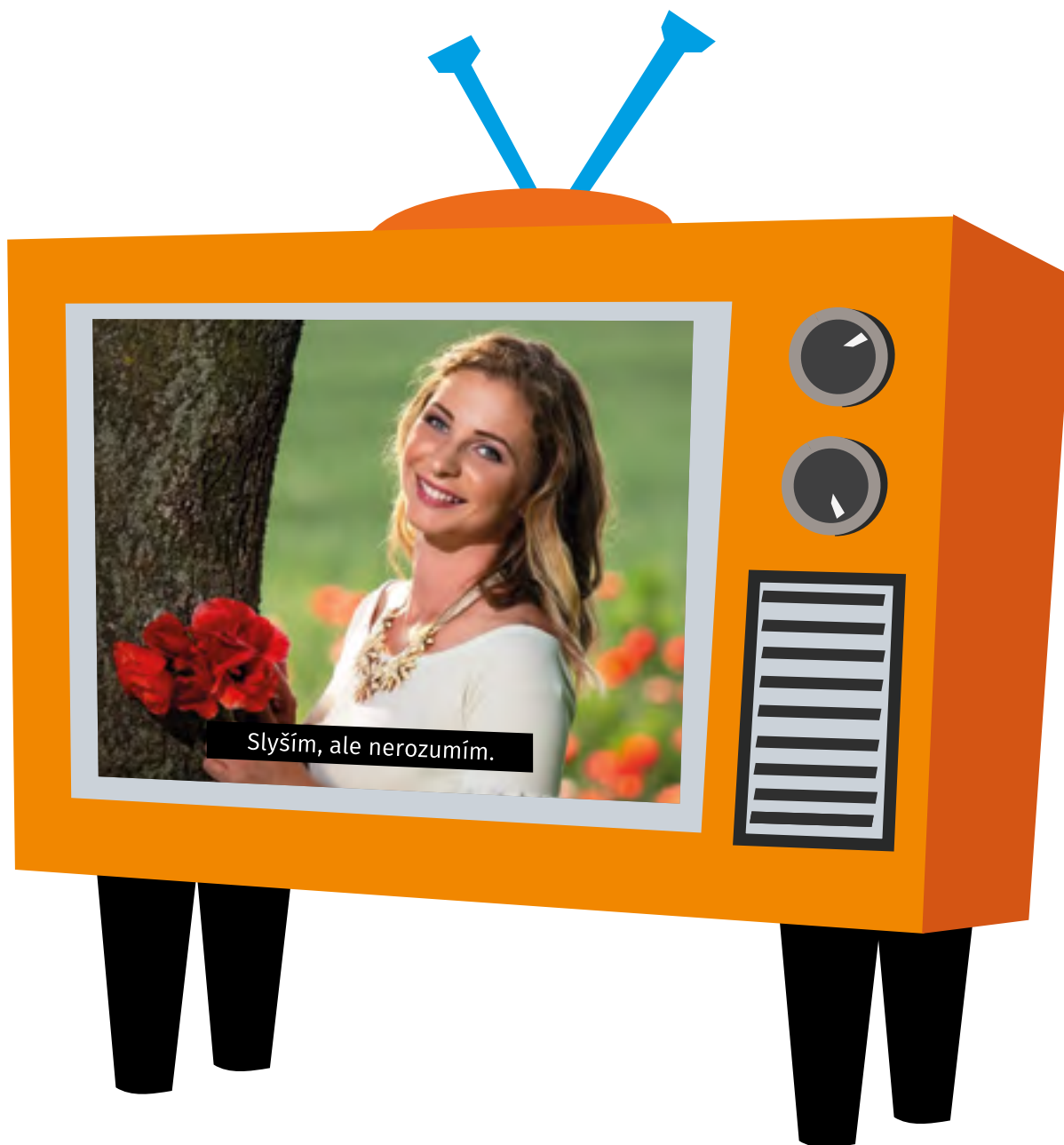
Vaše Veronika

tisková mluvčí Svazu neslyšících
a nedoslýchavých osob v ČR

ZAMYŠLENÍ NA 200 SLOV

LUCIE ULRICHOVÁ

„Slyšíš tu televizi? Nemám ti ji zesílit?“ Tenkrát to byla nejčastější otázka kohokoli, s kým jsem se dívala na televizi. Odpovídám: „Slyším, ale nerozumím.“

V době základní školy byly titulky opravdu super. I když ne dokonalé. Občas někde ještě u filmu nebyly, nebo jiná komerční televize nevysílala titulky, i když si ten film pamatuji, že jinde jel s titulky.

Dnešní doba, co se týče titulků, je dle mého hodně špatná. Doma se už kvůli tomu odmítáme dívat na pořady v televizi. Navíc odmítáme kvůli přechodu na jiné vysílání kupovat novou televizi. Ale zatím nebudeme kupovat ani set top box,

protože co tak zjišťuji na internetu, buď to ten box neumí, nebo jede špatně...

Výsledek bude u nás ten, že až u nás skončí všechny programy, budeme mít televizi jen kvůli velké obrazovce, odhlásíme se z placení koncesionářských poplatků České televize a rádia a budeme si pouštět filmy z internetu online.

Je ale ještě důležité zdůraznit, že i když tam jede panáček, co znakuje, jsou potřeba i titulky a naopak! Já neumím znakový jazyk a je spousta neslyšících, kteří nebudou stoprocentně rozumět psanému textu. Proto potřebují znakový jazyk. Děkuji všem, kteří se podílí na změně zákona o vyšším povinném titulkování filmů! ■

OSOBNOST

TEXT: Veronika Cézová

FOTO: archiv Vlastimila Chlumského

VLASTIMIL CHLUMSKÝ: JE ZÁSADNÍ, ABY MĚLI NESLYŠÍCÍ PŘÍSTUP K INFORMACÍM

Bylo mu šest měsíců, když lékaři zjistili, že neslyší. Na pravém uchu naměřili doktoři ztrátu skoro sto procent, na levém kolem 96 procent.

„Přestože jsem se narodil slyšícím rodičům, vzali to, myslím, dobře. V rodině už jsme totiž měli neslyšícího. Byl to bratr mojí babičky, který ohluchl ve dvou letech po zánětu mozkových blan,“ začíná své vyprávění 31letý Vlastimil Chlumský z vesničky s názvem Podveky.

Ve dvou letech dostal první krabičkové sluchadlo a maminka se s ním učila pomocí obrázků.

Vyučování? Několik let znakovanou češtinou

Mateřskou a základní školu absolvoval v Praze v Radlicích, kdy se dříve používala znakovaná čeština.

„V šesté třídě jsme dostali neslyšícího asistenta Petra Vysučka a český jazyk jsme se díky němu a vyučující Marii Komorné začali učit jako cizí jazyk. V té době se také postupně zavedla výuka znakového jazyka. Potom se situace změnila k lepšímu a měli jsme dobré pedagogy – mohu jmenovat třeba Radku Starou, Martu Zatloukalovou. Díky tomu jsem se zlepšil v gramatice českého jazyka.“

Ve třídě měl Vlastimil tři spolužáky z neslyšících rodin, čtyři ze slyšících rodin. „Díky spolužákům z neslyšících rodin jsme se naučili lépe znakový jazyk, který jsme se sice učili už ve školce, ale díky spolužákům jsme se v něm zdokonalili.“

Čím dál více neslyšících učitelů

Ze začátku povinné školní docházky učili v Radlicích převážně slyšící pedagogové, postupem času začali přibývat neslyšící učitelé.

Povinná školní docházka Vlastimilovi utekla jako voda a nastal čas rozhodování, kam dál. Rodiče chtěli, aby šel na zubního technika.

„Tehdy jsem měl možnost dokonce nastoupit už z 8. třídy. Ale díky tomu, že jsem měl dobré studijní výsledky a skvělou paní učitelku, která mi řekla, že bych se hodil na práci učitele, rozhodl jsem se na konec zůstat ještě devátou třídou a potom jsem nastoupil na střední pedagogickou školu. Chtěl jsem totiž působit pro neslyšící děti jako vzor dospělého neslyšícího.“

Pro práci pedagoga má Vlastimil ty nejlepší předpoklady. Rád vzdělává děti a také jezdí roky na dětské tábory jako vedoucí.

Na Masarykově univerzitě v Brně proto vystudoval speciální pedagogiku, z tohoto studia má magisterský titul. A během studií pracoval v kavárně U Žambocha. Následně začal pracovat v Praze v Radlicích jako pedagog.

„Po roce jsem ale odešel, protože neslyšících dětí bylo v Radlicích málo. Teď v březnu se mi podařilo najít další práci – pracuji jako lektor v organizaci Pevnost – české centrum znakového jazyka. Rád bych do budoucna dál pracoval jako lektor a také učitel. Chtěl bych také

jezdit jako vedoucí na integrační tábor, kde se scházejí děti slyšící i neslyšící.“

Vzhůru do politiky

To však není rozhodně všechno. Vlastimil má v plánu pomáhat i neziskovým organizacím v prosazování práv neslyšících.

„A mé velké přání je angažovat se v politice, abych mohl bojovat za práva neslyšících.“

Vlastimil má i spoustu osobních cílů – chce cestovat a poznávat svět. „Chci poznávat kultury jiných států. Rád bych se účastnil mezinárodních konferencí a díky nim navazoval kontakty s neslyšícími z různých koutů světa. A v budoucnu bych chtěl také založit rodinu...“

„Velký zájem je také o naučné dokumenty na stanici Prima Zoom, které však titulkovány nejsou...“

Členem Komise skrytých titulků

Vlastimil se před osmi roky stal členem Komise skrytých titulků v ASNEP, kterou vede Věra Strnadová.

„Každý člen naší komise má svůj úkol. Já pomáhám sledovat, jak jsou pořady zpřístupňované, věnuji se kvalitě vysílací technologie a také překládám do českého znakového jazyka různá sdělení pro neslyšící,“ vysvětluje Vlastimil. „Na facebookové skupině máme už téměř 2000 členů, kteří jsou velmi aktivní, a stále se hlásí noví a noví zájemci. Z toho je vidět, jak jsou pro lidi se sluchovým postižením titulky důležité.“

Co je pro něj v oblasti titulkování největší problém?

Vlastimil odpovídá bez váhání: „Nevyhovující technologie. Například staré set-top boxy. Obraz a zvuk zprostředkují kvalitně, ale titulky ne. Po této stránce

je nikdo před prodejem nekontroluje. Problémem je také nízký podíl titulkových pořadů. V komerčních televizích se stále opakují stejné seriály. Situace se během posledních let nezlepšila, spíše zhoršila...“

Vlastimil neúnavně upozorňuje (nejen na sociálních sítích) na to, že je důležité titulkovat co nejvíce pořadů.

„Je zásadní, aby měli neslyšící přístup k informacím – zejména ke zprávám. Žádná komerční televize netitulkuje zpravodajství. Také je ale důležité titulkovat různé nové filmy a seriály, aby se na ně mohli dívat i neslyšící.“

ČT titulkuje nad rámec zákona, komerční televize pokulhávají

Zatímco komerční televize jsou s titulkováním pořadů na štíru, Českou televizi chválí.

„Klobouk dolů před ČT. Opravdu se snaží vyjít vstříc lidem se sluchovým postižením. Titulkuje mezi 95-100 procenty pořadů. Když to porovnáme s komerčními televizemi, tam je situace mnohem horší. Vzpomínám si třeba na televizi Barrandov, která se ze začátku snažila titulkovat víc a víc pořadů, měla jich už kolem 40 procent otitulkových. Ale v roce 2015 najednou přestala. Už několik let tedy netitulkuje žádné nové pořady a stále opakuje jen ty staré – a to převážně pozdě v noci. Ale zákon plní, podle něj stačí jen vysílat 15 procent starých pořadů.“ A kde je zakopán pes? Proč i komerční televize netitulkují více pořadů? Chyba je právě v nevyhovujícím zákoně, který komerční televize snadno obcházejí.

A proč komerční televize titulkují tak málo? Vlastimil v tom má jasno. „Často se mluví o tom, že je titulkování drahé. Ale tak to není. Je pravda, že veřejnoprávní televize jsou financovány státem, který titulkování podporuje. Soukromé televize stát nefinancuje, ale na druhé straně mají spoustu reklam, ze kterých získávají hodně peněz. Nejvíce mi vadí, že netitulkují zpravodajství. Na otázku, v čem je problém, vždy dostávám odpověď, že je to náročné a bylo by to drahé zařídit po technické stránce. Myslím si, že to není pravda. Soukromé televize samozřejmě povinných 15 procent otitulkových pořadů dodržují, ale pouze formálně, jedná se hlavně

o staré pořady, které se pořád dokola reprízuji...“

Nejoblíbenější pořady v komerčních televizích? Ordinance, Ulice a Modrý kód

Vlastimil se pravidelně dotazuje lidi se sluchovým handicapem, o jaké pořady mají zájem. A mezi lidmi vede Ordinance v růžové zahradě, Ulice, Modrý kód a různé kriminálky.

„Velký zájem je také o naučné dokumenty na stanici Prima Zoom, které však titulkovány nejsou a nikdy titulkovány ani nebyly...“

Beey – nová internetová televize

Zatímco s titulkováním na komerčních televizích jsou lidé se sluchovým handicapem často nespokojeni, radost jim v době koronavirové krize udělala nová internetová televize Beey. Její přínosy vidí od začátku i Vlastimil.

„Jsem vděčný nové televizi Beey.io, že pro nás titulkuje některé publicistické pořady z komerčních televizí. Díky ní dostáváme mnohem více informací než dříve.“

Titulky jen pro nedoslýchavé?

Podle Vlastimila je velkým mýtem, že o titulky mají zájem pouze lidé, kteří jsou nedoslýchaví. „To je velký omyl. Titulky chtějí nejen lidé nedoslýchaví, ale i neslyšící. V současné době je veliký zájem o zpřístupnění tiskových konferencí vlády. Politická prohlášení se mění ze dne na den a my se v tom musíme nějak orientovat. Občas tam titulky jsou, občas se ale stane, že se zajistí jen část tiskové konference a pak titulky zmizí. Díky televizi Beey, která nám tyto pořady dodatečně titulkuje, se ale můžeme na tiskové konference podívat.“

A Vlastimilovo největší přání nadcházejících měsíců?

„Doufám, že se nám všem společnými silami povede prosadit změny zákonů tak, jak je navrhuje Věra Strnadová. Usiluje o to, aby se postupně zavedlo titulkování veškerých pořadů ve všech televizích. To znamená až sto procent titulkových pořadů i v komerčních televizích. Aby se to podařilo, musíme všichni táhnout za jeden provaz. Když se to povede, budeme dostávat z televize srovnatelné informace jako slyšící většinová společnost.“ ■

TÉMA

TEXT: Veronika Cézová
FOTO: archiv Věry Strnadové

VĚRA STRNADOVÁ

TITULKOVÁNÍ POŘADŮ V TELEVIZI

Věra Strnadová se dlouhodobě zabývá zákony odstraňujícími nejrůznější bariéry, se kterými se neslyšící lidé setkávají. Nejznámější jsou však její aktivity spojené se skrytými titulky, které jsou velmi důležité pro zpřístupnění pořadů nejen v televizi...

Věrko, jsi považována za jednu z nejvýraznějších osobností v komunitě lidí se sluchovým handicapem a dlouhodobě se zabýváš problematikou titulků. Co tě vedlo k zájmu konkrétně o tuto problematiku?

Upřesněme, že se jedná o skryté titulky, nikoliv otevřené, které jen překládají cizojazyčný film. Překladové titulky existovaly dlouho před tím, než byly zavedeny titulky skryté. Tenkrát šlo zejména o ruské válečné či budovatelské filmy, pro mne naprosto neatraktivní. Pořady, které by mne zajímaly, titulky neměly, a koho by bavilo dívat se na něm pohybuující se obrázky? Takže první televizi jsem měla teprve ve svých 40 letech. Zpočátku to tedy nebyl odborný zájem, jen uživatelský. Ale zato enormní. A jak se říká, odříkaného chleba největší krajíc – jakmile byly skryté titulky zavedeny, okamžitě jsem si televizi koupila, i když jsem si na ni musela vzít půjčku.

Pojďme se vrátit na chvíli v čase. Jak to bylo se zaváděním skrytých titulků u nás?

Velkou roli v tom hrál pan Jaroslav Hrubý. Jako vědecký pracovník Československé akademie věd se profesionálně zajímal o různé technické pomůcky pro neslyšící a při svých studijních a pracovních cestách do zahraničí se seznámil mimo jiné též se skrytými titulky v USA, o kterých nás v roce 1986 informoval v časopise Gong. V dubnu 1991, kdy Jaroslav Hrubý již pracoval ve Vládním výboru pro zdravotně postižené občany v ČR, začal jednat s Českou televizí o zavedení skrytých titulků u nás. A hned v roce 1992 to pan Hrubý zapracoval jako úkol do Národního plánu pomoci zdravotně postiženým občanům.

Kdy se tedy skryté titulky objevily v České televizi?

První teletextové skryté titulky u nás se objevily v České televizi v létě roku 1993. Česká televize zpočátku titulkovala jen dobrovolně a bohužel velmi málo.

Ve kterém roce se pak podařilo skryté titulky uzákonit?

Opět jde o aktivity pana Jaroslava Hrubého, který k tomu měl díky svému postavení vládního úředníka a kontaktům s ministry a poslanci nejvíce příležitostí. A navíc velkou motivaci kvůli své neslyšící dceři. V roce 1997 inicioval návrh na doplnění vysílacího zákona o uzákoněnou povinnost mít 25 procent pořadů se skrytými titulky, čehož se

podářilo dosáhnout. Byli jsme rádi, ale velmi brzy jsme zjistili, že není jasné, co se těmi procenty vlastně rozumí. Česká televize si to tehdy docela usnadňovala a kromě zpravodajství zpočátku vybírala jen krátké pořady. Takto jsme přišli na první chybu v zákoně: nebylo jasné, zda se těch 25 procent má počítat z početního podílu otitulovaných pořadů, nebo z jejich trvání. Když bylo otitulováno hodně krátkých pořadů, bylo to 25 procent i více, ale když se sečetl čas těch pořadů, vycházelo nám třeba jen 11 procent. Čili každá metoda dávala jiná čísla. Bylo jasné, že je zapotřebí počítat to tak, abychom nebyli šizeni, místo počtu pořadů spíše jejich celkové trvání. A že je nutno podíl titulkovaných pořadů rozšířit. Čím nižší je procento, tím větší je riziko, že budou titulkovány jen kratší pořady.

Jaká situace je nyní?

Díky pochopení tehdejšího ministra kultury Pavla Dostála se panu Hrubému za vydatné podpory ASNEP a ostatních organizací v roce 2001 podařilo prosadit změny do zákona o rozhlasovém a televizním vysílání tak, že nyní má Česká televize povinnost titulkovat 70 procent vysílaných pořadů a pro komerční televize byla stanovena povinnost titulkovat 15 procent. Kromě toho bylo v České televizi zavedeno i tlumočení ve znakovém jazyce. Způsob výpočtu však dosud upřesněn nebyl. V této podobě existuje zákon s malými změnami víceméně dodnes, akorát se podařilo v roce 2011 oddělit počítání skrytých titulků od pořadů se znakovým jazykem. Do té doby se to počítalo dohromady.

Jsi spokojená s dnešními 70 procenty otitulovaných pořadů v České televizi?

Česká televize již několik let zákonem stanovený podíl titulkování převyšuje. V podstatě se dá říci, že tituluje téměř všechny předtočené pořady, a to jak premiéry, tak i staré pořady z archívu. Celou dobu, co funguji jako předsedkyně Komise pro skryté titulky při ASNEP, tedy od roku 2003, tak Česká televize pro nás dělá maximum a spolupracuje s námi. Za ta léta už jsme dnes v podstatě na partnerské úrovni. Zato komerční televize se snaží zákon obcházet, jak jen to jde.

Jaký je podle tebe v současné době největší problém spojený se skrytými titulky?

Nedostatečná legislativa, která umožňuje komerčním televizním společnostem obcházet zákony. Zákony o zpřístupňování audiovizuálních mediálních služeb jsou nejasné, neexistuje jejich jednoznačný výklad. Zpřístupňování pořadů tedy závisí na vůli poskytovatele. A když není jasné, jak posuzovat plnění povinnosti, nelze sankcionovat jejich neplnění. Situace je oproti roku 2001 zkomplikována tím, že je zákon nejen „děravý“, ale i zastaralý, neboť mezitím se komerční televize rozrostly o několik dceřiných kanálů, s čímž zákon v době svého vzniku nepočítal. Tak došlo k tomu, že některé z kanálů nejsou titulkovány vůbec.

„Mít v dokumentu, který trvá 25 minut, kolem 50 gramatických chyb, to už je hodně velké sousto...“

Můžeš uvést příklad?

Například naučný kanál Prima ZOOM až do dnešního dne nikdy nebyl titulkován. Přitom je o naučné pořady mezi diváky velký zájem. Formulace v zákoně navíc umožňuje, že nejsou otitulovány nové pořady, čehož zneužívá například TV Barrandov. Od konce roku 2015 nepatřila skrytými titulky žádný nový pořad. Po právní stránce „žije“ jen z repríz. Když je jich 15 % z celkového množství vysílaných pořadů pozdě v noci, pak zákon plní a nikdo na ně nemůže.

Co navrhuješ jako řešení?

V zákoně je nutné určit minimální povinný podíl titulkování nových pořadů

v komerčních televizích. A každoročně by měl stoupat podíl otitulovaných pořadů o 20 procentních bodů až do výše 100 procent.

Jak zákon řeší titulky u komerčních televizí na internetu?

Klasické televize mají internetové úložiště, kam ukládají svoje vlastní odvysílané pořady. Česká televize opatřuje titulky svou databází videopořadů na iVysílání. Ale komerční televize to nedělají. Ukládají do videoarchivu pořady bez titulků, i když byly odvysílány s nimi. Důvodem nejsou finance, neboť titulky již byly vyrobeny.

Proč?

Když jim to zákon jednoznačně neukládá, tak proč by se namáhali? V zákoně má být proto výslovně určeno, že pořady, které byly odvysílány v televizi s titulky, mají mít titulky též v internetovém archívu. To už spadá do dalšího zákona – zákona o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání. Ten je také napsán velice nešikovně, je „bezzubý“, v podstatě neukládá striktně žádné povinnosti. A je také potřeba zavést sankce za nesplnění povinností. Je toho samozřejmě ještě více, ale to už by přesáhlo rámec našeho rozhovoru.

Jedna věc je tedy povinný podíl titulkování. Druhou věcí – často hodně diskutovanou – je ale kvalita titulkování...

Ta kvalita má mnoho aspektů. Jako problém se v prvních letech titulkování u nás jevílo přílišné zkracování textu. Není teď řeč o nutném zkracování, aby se promluva vešla do titulků. Jde o opravdu velké a zbytečné zkracování, „osekání až na kost“, kdy ve filmu stále někdo mluvil, avšak titulky se objevily jen občas a pak tam dlouho stály. Zpočátku se totiž mělo za to, že titulky budou sloužit těm, kteří mají malou slovní zásobu, a že tedy nebudou textu rozumět. Proto tehdy byly filmy titulkovány velmi úsporně. Za prvé se tím ztrácely cenné informace a za druhé bylo nepříjemné dívat se, jak někdo stále mluví, přičemž se titulek objeví jen občas. Pro lepší představu můžeme uvést příklad titulků z filmu Dobrý voják Švejk.

Jak na to reagovali diváci?

Samozřejmě si stěžovali. A kupodivu to nebyli jen lidé s bohatou slovní zásobou, tedy nedoslýchaví a ohluchlí, ale také neslyšící uživatelé znakového jazyka. Ti psali, že se z titulků potřebují učit nová slova, a tedy chtějí mít v titulcích do-slovný text. Prostě všechno, co je slyšet. Dnes je v České televizi snaha tyto staré titulky opravovat, aby odpovídaly současným požadavkům. S podceňováním diváků souvisí i další velká chyba – snaha zaměňovat slova. Jednak „aby divákům usnadnili pochopení“, to znamená, místo „hulán“ titulkář napsal „chlapec“ (čímž se ztratila informace, že šlo o vojáka), a podobně, a jednak se rozmohl nešvar takzvaného „zeslušňování“, kdy opilý námořník v hospodě hulákal věty jakoby ve spisovném jazyce, hodném univerzitního profesora. Ve skutečnosti však šlo o jazyk spodiny, a násilnou změnou se vytratil umělecký záměr autora a kolorit, autenticita té scény.

Hodně se diskutuje i o gramatice...

Ano, občas se stane, že některý titulkář není dostatečně jazykově vybaven. Mít v dokumentu, který trvá 25 minut, kolem 50 gramatických chyb, to už je hodně velké sousto, hovořím o případu z praxe. Ještě vloni, tedy v roce 2019, jedna titulkářka v pořadu zásadně psala Mozart místo Mozart. Při prvním výskytu jsem se domnívala, že šlo o překlep, avšak slovo v této podobě se tam objevilo celkem devětkrát, tedy o překlep rozhodně nešlo. Byly tam i jiné perly, například „mi“ místo „my“ a podobně. Chtěla bych upozornit, že i když neslyšící divák může mít menší slovní zásobu, tak na rozdíl od slyšících lidí nemá problém ve známých slovech poznat správné i/y, s/z a podobně, neboť je zvyklý ta slova poznávat pouze v psané podobě. Prostě někteří titulkáři jsou skvělí a jiní by si měli raději zvolit jiný druh zaměstnání. Česká televize však nemá kapacity k tomu, aby uhlídala kvalitu titulků u takového množství vysílaných pořadů. A tak dostává zpětnou vazbu až od diváků, což není ideální.

Jde tedy zejména o jazykovou záležitost?

Zdaleka ne. Například jde také o rychlost rolování titulků, což někteří

Porovnání promluv z filmu Dobrý voják Švejk se zapsanými textem v titulcích

PROMLUVY VE FILMU	NAPSÁNO V TITULCÍCH
Vás, lumpové, prohlížet nebudu. Stejně jste všichni simulanti!	Vás, lumpové, prohlížet nebudu. Všichni jste simulanti!
A chcete dezertýrovat z vojny.	
Nemyslete si, že máte před sebou nějakou... a-ách...	
Na těchto postelích leželo spousty nemocných,	
kterým nic jiného nescházelo, než vojenský duch.	
Všecky jsem vyléčil svými klystýry.	Ale všechny vás vyléčím.
Ještě za 20 let budete křičet ze spaní, když se vám bude zdát,	Ještě 20 let budete křičet ze spaní.
jak jste simulovali u doktora Klingsteina.	
Poslušně hlásím, že se mi vrací řeč i sluch.	Už se mi vrací řeč i sluch.

Příklad titulků z filmu Dobrý voják Švejk

titulkáři nezvládají. Titulky se nesmějí střídat příliš rychle, protože by je diváci nestihli přečíst, musejí se přece také dívat na film. Je nutno počítat s tím, že člověk potřebuje průměrně 1 vteřinu k přesunu pozornosti z obrazu na titulek a k zaměření na písmena. Každý titulek tedy musí setrvat na obrazovce dostatečně dlouho, aby ho průměrný čtenář stihl přečíst, tedy nejméně dvě vteřiny na jeden řádek, u dvouřádkového nejméně tři vteřiny, ale pokud to jde, tak ještě trochu déle, než hovořící osoba přestane mluvit, nebrání-li tomu stříh do jiné scény. Titulek nesmí nikdy skončit dřív, než mluvčí domluví. A protože se text v titulcích na obrazovce objeví jen krátce a nelze se k němu vrátit, divák si musí slova z prvního titulků udržet v krát-

kodobé paměti, aby mohl myšlenkově navázat na text v následujícím titulku. Proto by měl být text titulků skládán do logických celků, aby se dobře četly. To znamená nesázet je „jako noviny“. Když je text v prvním titulku nelogicky rozdělen, špatně se pamatuje, a tedy se obtížněji kompletuje celý smysl sdělení.

A co speciální efekty, které mají nahrazovat zvuk?

To je právě jeden ze základních kompenzačních úkolů skrytých titulků – dodávat informace o zvukové složce příběhu. Jde o zvuky, které mají vztah k ději, ale jejich zdroj není vidět. Označením zvuku jsou často vysvětleny nečekané změny v chování postav ve filmu. Někdy je zvuk ve filmu jedině

Příklad nelogického rozdělení titulků

vodítka k pochopení situace – když se děj odehrává mimo záběr kamery a je pouze slyšet. Kroky či výkřik za dveřmi, výstřel zvenku, kam není vidět, často je i pointou příběhu na konci filmu.

Zvukem lze vyjádřit ale i významové neřečové zvuky – signály nebo emoce...

Ano, například smích, pláč ve chvíli, kdy na danou postavu není vidět. Užitečné jsou pro nás také informace o způsobu promluvy, kdy mluvčímu nevidíme do tváře, ale z hlasu je patrná jeho nálada a emoce. Například ironie a sarkasmus, nebo když někdo mluví plačtivě, otráveně, šeptem, příliš hlasitě. Také lze takto upozornit na cizí přízvuk nebo nějakou řečovou vadu, dokreslující charakteristiku postavy. Ale to, kdy má být zvuk oznámen a kdy ne, se slyšící titulkář učí poměrně dlouho.

Jak to?

Slyšící člověk obvykle nemá představu, co vše se musí oznámit a co už je nadbytečné. Oba extrémní se bohužel vyskytují – titulkář má buď mylnou představu, že tohle si neslyšící člověk domyslí, a jiný naopak má snahu nic nezanedbat, takže to přehání, což vede až k absurdním situacím. Například oznamují zvuk tam, kde je to z obrazu zřejmé. Nebo oznámí pouhý zvukový předěl scén slovem „hudba“, ačkoli v příběhu hudba žádnou roli nehraje. Působí to přinejmenším rušivě. O hudbě se má psát zásadně tehdy, pokud je na ní něco zvláštního, například když někdo hraje falešně či naopak krásně nebo to nějak souvisí

s dějem. Není na škodu napsat i o jaký druh hudby například jde. U písniček nestačí napsat jen „ZPĚV“, ale zásadně vždy i slova písni.

Některé titulků jsou barevné. Je to pro odlišení jednotlivých mluvčích?

Ano, barvy ve filmu pomáhají rozlišit jednotlivé mluvčí. Obvykle se používají čtyři barvy na černém podkladu – tedy žlutá, bílá, azurová a zelená. Musí se však s nimi umět zacházet. Nelze například nabarvit promluvy všech žen zelenou a promluvy mužů modře, takhle to nefunguje. Označují se zejména pro-

mluvy těch postav, které toho namluví nejvíce. Někde to však takto nejde udělat, pokud se ve filmu jednoznačně hlavní postavy nevyskytují. Mluví-li někdo mimo záběr, a nemá svou speciální barvu, přičemž se hovorů účastní více lidí, pak nezbyvá, než uvést jméno mluvčího. Když někdo sleduje televizi bez zvuku, stává se, že v rychlém dialogu ztrácí přehled, kdo právě promluvil. Každopádně důležité je vždy oznamovat začátek hovoru každé další postavy, a to uvozovacím symbolem, vodorovnou odrážkou na začátku promluvy. Ta by tam měla být v každém případě, pokud promluví další postava.

Dělají to tak televize?

Česká televize ano, Nova a Prima ne. Ty dvě televize to dělají jako u překladových titulků, které jsou určeny slyšícím lidem, to znamená, že každou změnu mluvčího tou odrážkou na začátku jeho promluvy neoznamují. Odrážku dávají pouze tam, kde se setkává v jednom titulků promluva obou protagonistů, bez ohledu na to, že v předchozím titulků mluvila tatáž postava, a tedy nejde o dalšího mluvčího. Není to tedy tak, jak to neslyšící diváci potřebují. Sice je přidáváno oznamovací zvuku a také barvy, ale to nestačí. Když má více postav stejnou barvu promluvy, a není jim vidět na ústa, tak

Příklad rušivého titulků

bez symbolu změny mluvčích chvílemi ztrácíme přehled, kdo kdy promluvil.

To neexistují žádná pravidla, jak mají televizní skryté titulky vypadat?

Pro Českou televizi existuje seznam pravidel, jak mají skryté titulky vypadat, je to přes 50 stránek. Pravidla byla vytvořena po konzultaci s námi, takže nám vyhovují. Jde jen o to, aby se s nimi seznámili a dodržovali je jednotliví titulkáři. Někteří z nich se totiž z různých důvodů nemohli zúčastnit seminářů, které jsme pro ně s Českou televizí realizovali. Chce to prostě občasnou kontrolu a u těch nových titulkářů ale spouň u prvních filmů supervizi zkušenějších kolegů.

A jakým způsobem to funguje u komerčních televizí?

Ostatní televize, tedy Prima a Nova, se řídí zastaralými pravidly, která nám nevyhovují. Lze to tolerovat u seriálů, které jsou zpravidla přehlednější, ale u dramatických pořadů – filmů – to docela vadí. Týká se to právě hlavně těch uvozujících odrážek při střídání mluvčích. Pravidla by se měla sjednotit u všech televizí, aby neslyšící divák nebyl rozdílnými pravidly v různých televizích maten. Tomu by mohla napomoci prováděcí vyhláška k zákonu. V zahraničí takovou vyhlášku mají, například ve Velké Británii nebo v sousedním Slovensku.

Obracejí se na tebe desítky nedoslýchavých lidí s různými podněty ohledně skrytých titulků. Co děláš s jejich postřehy?

Zaprvé o titulky mají zájem nejen lidé nedoslýchaví, ale i neslyšící. A kupodivu je z různých důvodů používají i lidé slyšící. Za druhé není možné úspěšně řešit něco, co není v souladu se zákonem. Když není vhodně formulovaný zákon, nemáme žádnou páku na vymáhání našich oprávněných požadavků. Na veškeré naše požadavky i žádosti jednotlivců směrem ke komerčním televizím odpovídají jejich tiskoví mluvčí, že zákon plní a někdy i překračují, avšak je to pouze čarování s čísly. Navíc jde u některých televizí jen o samé reprízy opakované třeba 10 let od půlnoci do

konce vysílací doby. Rada pro rozhlasové a televizní vysílání nám na naše stížnosti také odpovídá, že bohužel mohou jednat pouze v rámci zákona. Čili bez vhodné úpravy zákonů neexistuje nástroj vynucení plnění povinnosti ze strany televizních provozovatelů, a nemáme tak žádnou šanci dosáhnout nápravy. Proto usilují zejména o změnu zákona. Chce to osvětlu, dobré argumenty, vytrvalost ve vyjednávání s ministerstvem kultury, navazování kontaktů s poslanci...

„Ostatní televize, tedy Prima a Nova, se řídí zastaralými pravidly...“

Působíš jako předsedkyně komise pro skryté titulky při organizaci ASNEP. Jak vypadají jednání, kterých se účastníš?

Mnohokrát jsem osobně i písemně jednala s úředníky a právníky z ministerstva kultury, velmi detailně a konkrétně jsem jim problémy popsala, a byla nám přislíbena podpora. Odevzdala jsem jim konkrétní návrhy na změnu, byla přislíbena náprava, avšak při každé výměně ministra se muselo jednat a vysvětlovat všechno znovu od začátku. Už jsme několikrát byli velmi blízko ke splnění našich požadavků, ale pokaždé to zhatila politická situace. Naposledy se to stalo v roce 2016, kdy už jsme měli náš návrh v Parlamentu, domluveno s poslanci, že to podpoří, ale pak zase došlo k výměně vlády, a tím to padlo.

Jak by tedy měl podle tebe ideálně vypadat zákon o zpřístupňování vysílání?

Zákon by měl být promyšlený a „neprůstřelný“, aby jej nebylo možno obcházet. Potřebujeme především upřesnit způsob výpočtu podílu zpřístupněných pořadů – aby se podíl povinného titulkování počítal ze stopáže, to znamená z trvání pořadu. Je nutné, aby byly titulkovány

všechny premiéry na všech vysílacích kanálech, a to všechny žánry. Samozřejmostí má být postupné zvyšování povinného podílu titulkovaných pořadů až do 100 procent – tedy všude, kde nejsou odůvodněné výjimky. Radě pro rozhlasové a televizní vysílání by měla být zákonem garantovaná kompetence pro důslednou kontrolu plnění povinností poskytovatelů vysílání, a ti by měli mít povinnost Radě dodávat všechny potřebné podklady. A samozřejmě by měly být také stanoveny sankce za neplnění povinností. Prostě přesné formulace povinností – jasný a jednoznačný výklad, kontrolovatelnost a právní vymahatelnost.

Skrytým titulkům se věnuješ už spoustu let. Na co jsi nejvíce hrdá, že se ti podařilo prosadit?

Nejde jen o skryté titulky, věnovala jsem se během let odstraňování bariér v různých směrech. Ale pokud jde pouze o skryté titulky, tak od 1. července 2007 byla zavedena povinnost DVD z české distribuce opatřovat českými titulky. Do té doby měly české titulky pouze cizojazyčná videa, česká DVD nám byla nepřístupná. ■

Mgr. Věra Strnadová patří ke známým osobnostem komunity neslyšících. Dlouhá léta se věnuje zlepšování životních podmínek neslyšících lidí formou návrhů změn zákonů a jejich prosazování. Řadu let vyučovala na univerzitě, nyní se věnuje konzultační, poradenské činnosti i osvětě seznamující veřejnost se životem neslyšících lidí a na toto téma napsala 13 publikací. Od roku 2003 se jako předsedkyně komise pro skryté titulky při ASNEP věnuje i problematice zpřístupňování audiovizuálních pořadů pro neslyšící diváky. Je čestnou členkou několika organizací neslyšících a za svou dlouholetou úspěšnou činnost při odstraňování bariér pro neslyšící získala několik cen, mezi nimi i prestižní **Cenu Olgy Havlové**.

MONIKA JINDROVÁ

VÝSTAVA 888

V minulém roce se v rámci březnového Týdne komunikace osob se sluchovým postižením konala i výstava 888 odkazující svým názvem na skryté titulky, které najdete v teletextu právě pod číslem 888. Přinášíme vám proto rozhovor s Monikou Jindrovou, předsedkyní rady spolku ORBI PONTES a ředitelkou Asociace veřejně prospěšných organizací ČR, která výstavu iniciovala.

Moniko, jak se zrodil nápad na výstavu fotek 888?

S autorem fotografií Michaelem Kratochvílem spolupracujeme delší dobu. Nápad se zrodil, když jsme přemýšleli, jak naši spolupráci posunout dál. Přidal se k nám Petr Kurečka a nápad na výstavu byl velice rychle na světě. Fotografové se domluvili, že téma ztvární každý po svém. Michael připravil reportážní černobílé fotografie, Petr umělecké portréty.

Popiš prosím, co všechno jsi musela ohledně výstavy zajistit...

Výstava se připravuje cca rok předem. Musí se zajistit finance, domluvit téma, formát a velikost fotografií, výstavní prostor... Nechala jsem fotografům volnou ruku. Modely jsme vybrali spolu s tebou – využili jsme projekt Jsem jedno ucho a jeho osobnosti se sluchovým handicapem. Ráda lidi a projekty propojuji, spolupráce byla prima. Projekt podpořila také herečka Hanka Vagnerová.

Jaký byl na výstavu ohlas?

O fotografie byl a stále je zájem. Výstava je putovní, byla v Praze na několika

místech, teď je v Brně. Návštěvníky výstavy překvapilo spojení dvou pohledů, reportážní a umělecké fotografie.

„Skryté titulky využívají i slyšící, kteří nechtějí rušit.“

Na téma skrytých titulků byla minulý rok zaměřená i celá konference TKOSP, kde bylo spoustu odborníků. Co na toto téma, které zaznělo, tě překvapilo?

Každý z ročníků festivalu Týden komunikace osob se sluchovým postižením měl své téma – přes ranou péči, vzdělávání až po kochleární implantáty. A nakonec jsme došli až k titulkování. Nemohu říci, že mne něco vyloženě překvapilo, oblast sleduji několik let a vidím, že se

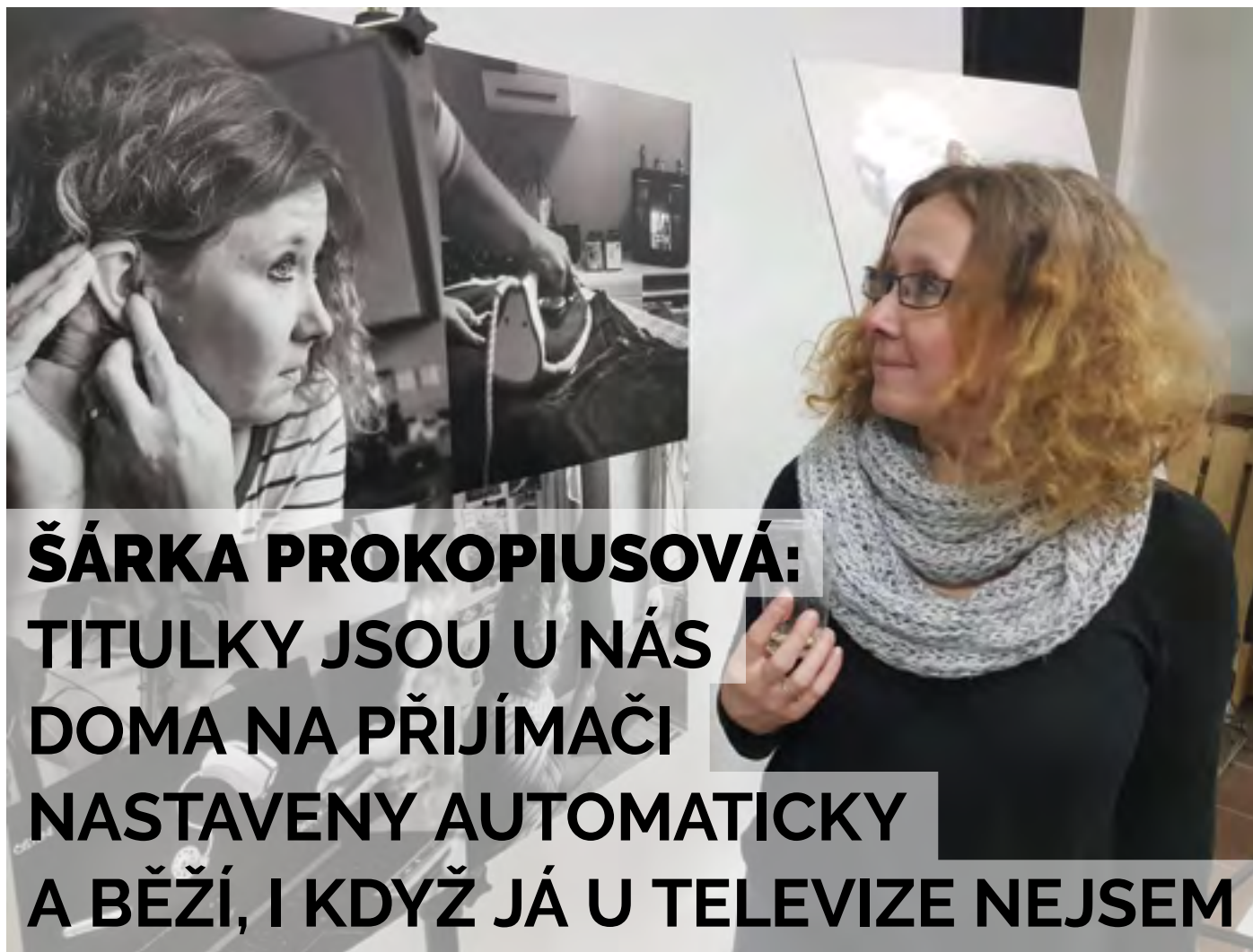
situace rok od roku lepší. Nadchl mne projekt Transkriptu, který zaměstnává nevidomé jako přepisovatele. Ale zpět k titulkování. Je škoda, že se konkrétně o skrytých titulcích tak málo ví. Vždyť je využívají i slyšící, kteří nechtějí rušit. Krásně se dají využít v restauracích, všude tam, kde je hluk... Když jsme před lety pořádali první simultánně přepisovaný koncert s tlumočením do znakového jazyka, byli slyšící nadšení – prý konečně rozuměli textu a věděli, co se zpívá. ■

ROZHOVOR

TEXT: Veronika Cézová
FOTO: Jan Kvarda

ŠÁRKA PROKOPIUSOVÁ: TITULKY JSOU U NÁS DOMA NA PŘIJÍMAČI NASTAVENY AUTOMATICKY A BĚŽÍ, I KDYŽ JÁ U TELEVIZE NEJSEM

Jednou z osobností výstavy 888 byla v loňském roce i Šárka Prokopiusová, prezidentka Svazu neslyšících a nedoslýchavých osob v ČR. Velkoformátové fotografie jsou v současné době v Brně v Centru denních služeb, předtím je obdivovali lidé na Masarykově univerzitě (MU), kde byly součástí oslav 100 let fungování spolků neslyšících v Brně a 100 let existence MU. Jak Šárka Prokopiusová vzpomíná na samotné focení? Jak často využívá skryté titulky? A je podle ní titulkování dostatečné?

Šárko, využíváš skryté titulky v televizi?

Ano, bez titulků se na televizi dívat nemohu.

Na co se díváš nejčastěji?

Zprávy, filmy, vybrané publicistické pořady. Po pravdě se koukám na televizi

hodně málo, není čas, ale pokud je, tak jediné se zapnutými skrytými titulky.

„Více než titulkování se v době koronaviru řešilo tlumočení do znakového jazyka.“

Jak vnímá titulky v televizi tvá rodina? Nejsou pro ně rušivým elementem?

Titulky jsou u nás doma na přijímači nastaveny automaticky a běží, i když já u televize nejsem, rodina to bere automaticky.

Je podle tebe titulkování dostatečné?

Co se týče České televize, tak tam je titulkování rozhodně dostatečné. Přestože zákon stanoví povinný rozsah titulkování ve veřejnoprávní televizi na 70 procent, v současnosti je titulkováno téměř všechno, v podstatě je skoro nemožné narazit na netitulkovaný pořad, jsou titulkovány i živé přenosy.

A komerční televize?

Tam je to problém. Mají nařizeno pouze 15 procent objemu vysílání a některé televizní stanice povinnost plní tak, že opakují dokola dávno titulkované pořady. Titulkované jsou některé filmy a seriály, ale dokumenty či publicistické pořady většinou ne. Některé soukromé

televizní stanice titulkují i nové filmy a seriály, ale některé skutečně jen opakuji a naplňuji zákonnou povinnost reprízováním.

Vnímáš nyní v komunitě, že se – i díky koronaviru – více mluví o titulkování? Myslíš, že současná karanténa a nedostatek informací přispěje k tomu, že se o to bude veřejnost více zajímat a že se tomu budou věnovat zákonodárci?

Myslím, že více než titulkování se v době koronaviru řešilo tlumočení do znakového jazyka. Je to skutečně třeba, neboť prostřednictvím obvykle tlumočených pořadů (ve veřejnoprávní televizi je zákonná povinnost zajistit tlumočení u 2 procent z objemu, komerční televize tuto povinnost nemají) není možné zajistit dostatečnou přístupnost informací pro uživatele znakového

jazyka. Naštěstí Česká televize se toho chopila a v době epidemie zajišťuje tlumočení zpravodajských relací, které jsou v současnosti velice důležité. Některé změny byly i u titulkování, ne však takto zásadní. Hlavní zpravodajství bylo titulkované už před epidemií. Co se týče změn, myslím, že se jedná o velkou zkušenost, kterou je nutné využít v dalších jednáních se zákonodárci ve věci nastavení přístupnosti informací pro všechny lidi se sluchovým postižením, jak nedoslýchavé, kteří používají skryté titulky, tak neslyšící, kteří jsou uživateli tlumočení do českého znakového jazyka.

Byla jsi součástí výstavy 888. Jak vzpomínáš na focení? Vybavuješ si něco, co tě tehdy překvapilo?

Focení bylo velmi příjemné, Michael Kratochvíl je prostě profík a jednak jsem téměř nevnímala, že mě

někdo fotí, ale ještě se sama sobě na vzniklých fotkách líbím, což je hodně výjimečné. Překvapilo mě, jak máme některé věci zautomatizované a nevnímáme je jako „jiné“. Při focení Michael chtěl, abych prezentovala, co vše je pro mě nějak typické ve vztahu ke sluchové vadě v běžném životě. Já jsem si vybrala skryté titulky a sluchadlo, včetně příslušenství. S tím, že to je opravdu všechno, jsme skončili a Michael chtěl, abych ho propojila s další neslyšící kolegyní, kterou by mohl fotit. Takže jsem vytáhla mobil, najela na WhatsApp a spojily jsme se s kolegyní přes videohovor. A Michael najednou vytáhl již uklízený foťák a z toho hovoru vznikla myslím nejhezčí a nejvíce vypovídající fotka. Mě před tím vůbec nenapadlo, že tento způsob „telefonování“ vlastně není ten běžný. ■

Fotograf Michael Kratochvíl instaluje výstavu 888.

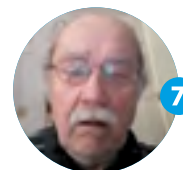

ANKETA

TEXT: účastníci ankety
FOTO: facebook.com

ANKETA

Jak jste spokojeni se skrytými titulky v televizi?

1| Ladislav Kratochvíl (Kráťa)

Těch věcí je celá řada. Množstvím titulkování na komerčních televizích počínaje (Barrandov třeba netitulkuje vůbec) přes obcházení i těch 15 procent, které mají komerční televize ze zákona. Třeba tak, že v noci dávají seriály otitulované před 20 lety a ráno mají splněno. Přechodem na novou technologii vysílání konče. Osobně jsem vyzkoušel 4 set-top-boxy a ani jeden nezobrazoval titulky správně (pro slyšící jsou dostatečné), takže jsem nakonec zakoupil novou televizi, abych mohl sledovat Českou televizi. Půl roku už jsem totiž nepřepnul jinak, jelikož se tak vyhýbám zklamání, že by se mi pořad líbil, ale nemohl bych jej sledovat, protože by neměl titulky. Ono to totiž není ani uvedeno v programovém průvodci na hlavní straně (pouze u Primy) a není možné rozklikávat třeba 10 pořadů na detaily, aby se člověk dozvěděl, že titulky nejsou. U ČT je téměř jistota, že budou.

2| Anica Dvořáková

Od 30. května máme možnost sledovat, jak se titulky mění. Ubývají teletextové, které byly čitelnější, ale přibývají i DVB, které už také jsou čitelnější. Pomalu jsou i na programech komerčních TV. Mně osobně vadí barvení titulků, stačily by žlutá a bílá při dialogích. Mělo by se zlepšit vysílání ČT 24, měla by být pravidelnost času u zpráv, titulkovat zprávy i v sobotu a v neděli. Jako problém vidím tlumočení do ZJ. Vadí mi při tlumočení tiskovek a brífinků, že postava tlumočnicka zasahuje téměř do výšky poloviny obrazovky. Všichni tlumočníci by měli mít černé oblečení, špatně se čtou titulky, když do toho čtení se pletou míhající se nahé lokty... Nemluvě o dalších textech. Nabízí se srovnání s velikostí tlumočnicků na zahraničních obrazovkách. Také by se dalo diskutovat o vysílacích časech, nechápu, proč většina titulkovaných filmů se vysílá až po 22. hodině.

3| Michal Procházka

Když se přechází na DVB-T2, tak titulky nefungují pod teletextem 888, ale člověk musí zmáčknout tlačítko na ovladači. Zkrátka není to jednoduché, je v tom chaos. Set top boxy také neumí titulky. Dále mi vadí procenta, je málo otitulovaných pořadů – s tím bojuje Věra Strnadová a její tým. 15 procent u komerčních televizí je opravdu málo. A ještě mi vadí, že pořady nedávají na web. ČT to má, ale ostatní ne. Třeba VOYO, Prima jen v televizi.

4| Ivana Zouliková

Já jsem spokojená, vidím, jak roste množství titulků, především v České televizi a jsou dobře čitelné. Při přechodu na DVB-T2 vysílání se jistě mnozí museli poprat s novým nastavením, ale hlavní je, že titulky fungují! A je to zásluhou několika obětavých lidí, kteří problematice věnují množství svého času. Vadí mi, když se jen kritizuje, ačkoliv jsou stále patrné posuny k lepšímu.

5| Vlastimil Kašpar

Vadí mi barva titulků, růžová, světle zelená, jde to přečíst, až když je člověk u obrazovky. Někdy se překrývají titulky s jiným textem.

6| Iva Hay

Jsem moc ráda, že se teď změnila barva pozadí u skrytých titulků (ST), tedy z téměř průhledného je nyní pozadí titulků tmavé, takže je neruší obraz probíhající pod nimi a také, že se ST posouvají nahoru, pokud se na obrazovce objeví popisné titulky (např. jméno mluvící osoby, informace/názvy nějakých aktuálních zpráv, skóre při sportovních utkáních atd.).

Z vlastní zkušenosti mohu srovnávat se situací ST ve Velké Británii, kde mají téměř 100 procent pořadů otitulovaných včetně reklam; to je radostný pocit vědět, že si mohu zapnout TV kdykoliv a na jakémkoli kanále, aniž bych si musela dle programu ověřovat, zda má daný pořad ST – jako je tomu tady v ČR – zklamání je zde na častém pořádku.

Musím zde však moc poděkovat ČT, která se v distribuci ST snaží nad rámec 70 procent, které mají dané zákonem, kdežto komerční televize nerespektují ani těch daných 15 procent a všemožně tuto povinnost obcházejí, tudíž se často stává, že se natěšeně zapne TV a ST nikde...

Tato situace je pak pro sluchově postižené diváky demotivující, takže i proto se třeba v TV dívají jen na zpravodajství, které na ČT je se ST, což je také jediný výběr oproti tomu, jaký výběr mají slyšící diváci. A na filmy a seriály se tak často dívají i na Netflixu, neboť tam ty titulky speciálně uzpůsobené divákům se sluchovým postižením, co se týče informací o zvucích v pozadí a barev dle promluv herců, ale o titulky překladové).

Těž časté výpadky ST nebo jejich „zamrznutí“ či úplná absence v kontrastu s TV programem, který je slibuje, jsou stále častým jevem. Věřím však, že se i situace u nás v ČR – co se týče ST – blíží ke zdárným výsledkům díky paní Věře Strnadové, panu Kratochvílovi a dalším, kteří za tuto oblast neúnavně bojují. Velmi si toho vážím, protože si stále živě pamatuji na dobu, kdy v TV nebyly ST žádné a nerozuměla jsem z TV ani slovo. Touto cestou jim moc děkuji.

7| František Schneider

Jak kdy jsem spokojený. Někdy je moc brzo přepínají a pak se informace nedá pořádně přečíst. Jinak jsou dobrý. ■

Anketu jsme položili lidem na FB stránce Skryté titulky – (televize, videa, DVD).

PETR HERIAN: DÍKY KRIZI SE ZAČALO VÍCE MLUVIT O TITULKOVÁNÍ

Televize Beey. To je titulkovaná televize, o které se v posledních měsících hodně mluví. V čem je tato televize unikátní? O jaké pořady je mezi lidmi se sluchovým handicapem největší zájem? A jak pomohla koronavirová pandemie? Nejen o tom jsme si povídali s Petrem Herianem ze společnosti NEWTON Technologies, která vysílání zajišťuje.

V čem je vaše televize unikátní?

TV Beey je titulkovaná televize pro lidi se sluchovým postižením. Její jedinečnost spočívá v tom, že na jednom místě nabízí jak zpravodajství, tak publicistické pořady z televizí a internetového vysílání, a to všechno opatřené titulky. V současné době tak naše televize například pomáhá informovat osoby se sluchovým postižením o koronavirové epidemii. Vídea s titulky pomáhají také seniorům, kteří mají problémy s nedoslýchavostí, a běžné zpravodajství tak pro ně není srozumitelné.

O jaké pořady je podle vaší statistiky největší zájem?

Máme něco jako pevné vysílací schéma, které tvoří zpravodajství z komerčních televizí a některé pravidelné pořady z internetu. Kromě toho titulkujeme i pořady, které nás zaujmou nebo o které si napíší lidé z komunity. Když jsme s vysíláním začínali, byl největší zájem o praktické informace o nouzovém stavu a vývoji pandemie.

A v současné době?

Do popředí se dostává spíše publicistika, například pořad TV Nova Koření. Ten si vyžádali sami neslyšící. Vysílání prvního otitulovaného dílu byla velká událost.

Jste velmi aktivní v komunitě lidí se sluchovým handicapem. Jak důležité jsou pro vás jejich podněty, jejich zpětná vazba?

Kooperace s komunitou je naprosto klíčová. My sice máme technologii na automatický převod hlasu na text, ale způsob využití jsme vymýšleli společně. Bez součinnosti by tento projekt ani nebyl možný. Spolupracujeme úplně na všem, například i na výběru pořadů. Podle podnětů z komunity také vylepšujeme titulky. Nyní se dokonce připravuje předání celého systému do správy dobrovolníkům a lidem se sluchovým postižením.

Jak vy sám vnímáte komunitu lidí se sluchovým handicapem? Kdy jste s nimi poprvé začal spolupracovat?

V komunitě lidí se sluchovým postižením se skutečně pohybují už dlouho. Před řadou let jsem začal spolupracovat s Jaroslavem Winterem, který pořádá konferenci INSPO. Mám mezi neslyšícími a lidmi se sluchovým postižením řadu přátel. Čím dál větší měrou si uvědomují, jak náročný je život lidí

s tímto handicapem. O to více obdivuji jejich vitalitu a snahu o kvalitní životní styl. Za sebe i za své kolegy z NEWTON Technologies mohu slíbit, že budeme i dál pomáhat, kde jen to bude možné.

Říká se, že všechno zlé je pro něco dobré. Pomohla podle vás karanténa a celá koronavirová epidemie k zviditelnění problému s nedostatečným titulkováním v televizích?

Víte, projekt titulkované televize jsme začali připravovat už dříve. Koronakrize ale všechno eskalovala. Když jsme zaznamenali, jakým novým problémům čelí lidé se sluchovým postižením a jak státní úřady i televize jako by na ně úplně zapoměly, zahodili jsme původní plány a první verzi TV Beey jsme připravili během jednoho víkendu. Projekt okamžitě vzbudil velkou pozornost v médiích a o problému titulkování se začalo vážně mluvit. V tomto krizi skutečně pomohla. ■

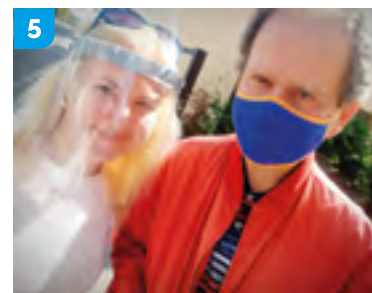
PODĚKOVÁNÍ

TEXT: Veronika Cézová
FOTO: archiv SNN ČR

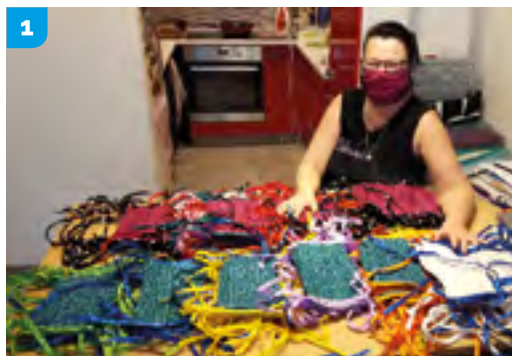
PODĚKOVÁNÍ DOBROVOLNÍKŮM

Moc děkujeme všem dobrovolníkům z našich pobočných spolků, kteří během karantény šili roušky a pomáhali je distribuovat do hospiců, domovů seniorů či na úřady. Velký dík patří i dobrovolníkům ze skupiny Pražská pomoc, kteří našemu Svazu doručili mnoho ochranných pomůcek. Děkujeme!

1 Neuvěřitelných 580 roušek ušili v Pražském spolku neslyšících! Pro seniory v Praze 12 šila roušky místopředsedkyně spolku Denisa Lincová, s žehlením a skládáním jí pomáhali kolegové – předseda Pražského spolku neslyšících Pavel Šturm, Michal Brhel a Mirek Červeňák.

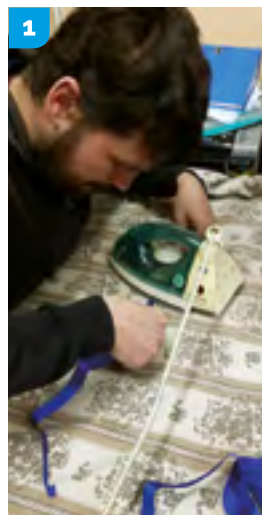

2 Markéta Rokytová z FB stránky Pražská pomoc donesla do SNN ČR do centrály v Karlíně ochranné štíty! Díky ní jsme připravili zásilky na naše pobočné spolky po celé republice. Reportáž z předání v Karlíně, kterého se zúčastnila i Šárka Prokopiusová, prezidentka SNN ČR, se objevila i v Televizním klubu neslyšících!

3 Firma Průša poskytla SNN ČR – Krajské organizaci Ústeckého kraje, p. s. ochranné štíty.

4 V Plzni se z ochranných pomůcek radoval předseda Plzeňského spolku neslyšících Miroslav Hanzlíček.

5 Do Šestajovic zajela během karantény za Vládou Mesnerem, 1. osobností projektu Jsem jedno ucho, šéfredaktorka časopisu Jsem jedno ucho Veronika Cézová, která mu upekla jeho oblíbený perník. Vláda žije sám a bez internetu, z návštěvy měl proto velkou radost.

6 Ochranné štíty obdržel i Mojmír Janků, ředitel pobočného spolku Krajská organizace Olomouckého kraje.

7 Prezidentka Svazu Šárka Prokopiusová a tlumočnice znakového jazyka Monika Boháčková testovaly různé typy ochranných pomůcek – ochranný štít vytištěný na 3D tiskárně a průhlednou roušku. Ochranné štíty daroval hned na začátku karantény Svazu dobrovolník Lukáš Vítěk z Prahy.

Děkujeme!

VĚDĚLI JSTE, ŽE...

Kdo máte Facebook a jste fanoušky Svazu či projektu Jsem jedno ucho, určitě jste si všimli, že pro vás natáčíme krátká osvětová videa Věděli jste, že... Přinášíme vám malou ochutnávku.

Máte tipy, co by v dalších dílech nemělo chybět? Napište na cezova@snn-cr.cz. *Děkujeme!*

- 1 ...má Svaz neslyšících a nedoslýchavých osob v ČR ve svých ambulancích pro sociální pracovníky a tlumočnický průhledné stojany na stoly – přepážky, jako mají například v obchodech u pokladen?
- 2 ...zástupkyně ombudsmana vydala manuál, jak mají psát novináři o lidech se zdravotním handicapem?
- 3 ...v projektu Jsem jedno ucho už máme 70 osobností? Psali jsme o lidech neslyšících, nedoslýchavých, ohluchlých, ale i o lidech s tinnitem nebo o tlumočnických znakového jazyka.
- 4 ...službu online doslovného přepisu ke speciálním telefonickým informačním linkám k onemocnění COVID-19 nabízí již řada krajských hygienických stanic, zdravotních pojišťoven, krajských úřadů, Ministerstvo zdravotnictví,
- 5 ...studenti Ústavu jazyků a komunikace neslyšících na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v reakci na současnou situaci ohledně koronaviru vytvořili dobrovolnický projekt Online doučování v českém znakovém jazyce pro neslyšící děti ze základních škol? Projekt vznikl na dobrovolné bázi bez nároku na honorář a jakýkoli jiný zisk. Služba je zdarma. ■

Nový díl Věděli jste, že... najdete každé pondělí na FB Svazu neslyšících a nedoslýchavých osob v ČR a na FB Jsem jedno ucho.

HISTORICKÉ OKÉNKO

TEXT: Miloš Lang

FOTO: stoplusjednicka.cz

KONSTANTIN EDUARDOVIČ CIOLKOVSKIJ OTEC KOSMONAUTIKY

Konstantin Eduardovič Ciolkovskij – člověk, který navždy změnil způsob, jakým vzhlížíme ke hvězdám – se narodil 17. září 1857 (podle starého kalendáře 5. září) ve vesničce Iževskoje v Rjazaňské gubernii, v zapadlém koutě carského Ruska.

Jeho otce Edwarda Ciołkowského, původem Poláka, tam Rusové násilím přestěhovali z rodné země po nezdařeném lidovém povstání proti carovi – pracoval jako lesník a rodinu s třinácti dětmi občas uživil jen s obtížemi.

V zimě 1867 dostal malý Kostá spálu a kvůli následným komplikacím takřka ohluchl. „Každou minutu svého života, kdy jsem byl mezi lidmi, jsem trpěl,“ povzdechl si později. Na gymnáziu slyšel z výkladu učitelů každé desáté slovo.

Po třech letech marného zápasu se školním světem zůstal doma. Začal studovat z knih: fyziku, chemii, matematiku, astronomii. A sestrojoval nejrůznější modely: auto, balon, soustruh, stroj

s křídly. Jakmile hluchota trochu polevila, dovolil otec chlapci odjet do Moskvy a věnovat se tam samostudiu.

Po třech letech pobytu ve městě takřka bez peněz se devatenáctiletý mladík vrátil na venkov, kde nakonec složil na gymnáziu učitelské zkoušky a stal se učitelem aritmetiky a geometrie na střední újezdni škole (újezd = menší správní území, něco jako náš okres). V té době se Ciolkovskij zabýval fungováním nejrůznějších strojů. Pod dojmem Verneova románu *Ze Země na Měsíc* přemýšlel o letu stroje těžšího než vzduch.

Tehdy se zrodila u něj myšlenka sudu se silně stlačeným plynem, z něhož plyn vypouštěný tenkým kohoutkem jedním směrem bude odrážet sud do prostoru. Tak se zrodila myšlenka raketového motoru. S pracemi o teorii plynů však neměl úspěch. Jeho teorie byla odmítnuta s tím, že objevuje objevené.

Po přestěhování do Kalugy, města 200 km od Moskvy, se snažil zkonstruovat

stroj těžší než vzduch, nicméně v zaostalé carské říši – navíc mimo Petrohrad a Moskvu, kde k tomu chyběla vhodná půda, ho nikdo nebral vážně.

Na jaře 1896 propadl Ciolkovskij myšlence využití raket pro cesty do kosmu úplně. Pokoušel se o matematické vyjádření letu a pracoval na dvou publikacích současně: na studii Výzkum vesmíru reaktivními přístroji a na vědecko-fantastické povídce *Za hranicemi Země*, v níž chtěl populární a zábavnou formou tlumočit své odborné závěry. Vpřed postupoval jen pomalu, nakonec však stěžejní rovnici pohybu rakety zformuloval.

Do deníku si zapsal: „Starý lístek se závěrečnými rovnicemi, jež se týkají reaktivního přístroje, byl datován 25. srpnem 1898.“ Onoho památného dne se zrodila základní poučka moderní raketové techniky – rovnice Ciolkovského. I kdyby už ruský vizionář nedal světu nic víc, vstoupil by do dějin. ■

JSEM JEDNO UCHO OSLAVILO DRUHÉ NAROZENINY

Vlajkový projekt Svazu neslyšících a nedoslýchavých osob v ČR (SNN ČR) Jsem jedno ucho oslavil v květnu druhé narozeniny. Za tu dobu představil široké veřejnosti životní příběhy 67 osobností se sluchovým handicapem, z příběhů vyšly dvě knihy a osobnosti projektu uskutečnily 12 besed ve školách a v knihovnách po celé republice. Autorkou projektu je Veronika Cézová, tisková mluvčí SNN ČR.

Projekt Jsem jedno ucho vznikl při příležitosti oslav 150. výročí Pražského spolku neslyšících – pobočného spolku SNN ČR – na jaře 2018. Jeho cílem je ukazovat široké veřejnosti na životních příbězích lidí se sluchovým handicapem, že neslyšet pro každého znamená něco jiného. A že lidé se sluchovým handicapem mají oproti široké veřejnosti informační deficit.

„Každá skupina má zcela jiné potřeby. Neslyšící potřebují tlumočníka

znakového jazyka, nedoslýchaví lidé indukční smyčku a kvalitní sluchadla, ohluchlí a nedoslýchaví simultánní přepis. V projektu proto představujeme všechny tyto skupiny,“ vysvětluje Šárka Prokopiusová, prezidentka SNN ČR.

„Týden co týden představujeme jeden životní příběh – ať už osobnosti, která je Neslyšící a jejím mateřským jazykem je jazyk znakový, nedoslýchavé osobnosti či ohluchlé; zastoupeny jsou ale i osobnosti, které mají tinnitus (pískání v uších) či lidé s kochleárním implantátem. A představujeme i ty, kteří lidem se sluchovým handicapem pomáhají – například tlumočníky znakového jazyka či špičky v oboru foniatrie,“ říká autorka projektu Veronika Cézová, která v prosinci loňského roku získala za druhou knihu příběhů „Jsem jedno ucho. Stále!“ ocenění od Vládního výboru pro osoby se zdravotním postižením.

SNN ČR jde již několik let příkladem ve zpřístupňování informací neslyšícím. Vydává a tiskne vlastní dvouměsíčník Jsem jedno ucho, kde je každý článek přeložený do znakového jazyka a neslyšícím přístupný díky QR kódu, který uživatele přesměruje na kanál YouTube, kde je článek naznakovaný. ■

Projekt **Jsem jedno ucho**, vlajkový projekt SNN ČR, každý pátek na webu a Facebooku představuje životní příběh osobnosti se sluchovým handicapem. Pro ohluchlé a nedoslýchavé, kterých je v ČR 0,5 milionu, je příběh přístupný v psané podobě; pro neslyšící – cca 10 tisíc lidí – je přeložený do znakového jazyka.

SLAVÍME!

TEXT: Veronika Cézová, Jaroslav Paur
FOTO: archiv SNN ČR, blesk.cz

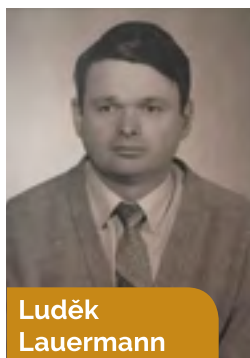

Svaz neslyšících a nedoslýchavých osob v ČR (SNN ČR), největší organizace pomáhající lidem se sluchovým handicapem, oslavil 8. května 30. narozeniny. A byl to právě Svaz, který byl v historii u všech zásadních legislativních změn – ať už šlo o úpravu nároku na řídičský průkaz, nastavení legislativy v oblasti tlumočení, nároku na oboustrannou korekci sluchu či zvýšení příspěvku zdravotních pojišťoven pro uživatele sluchadel a kochleárních implantátů.

SNN ČR již třicet let pomáhá v obhajobě práv všech skupin se sluchovým postižením – neslyšícím, nedoslýchavým, ohluchlým, lidem s tinnitem (pískání v uších), ale i uživatelům kochleárních implantátů.

„Každá skupina má zcela jiné potřeby. Neslyšící potřebují tlumočnicka znakového jazyka, nedoslýchaví lidé indukční smyčku a kvalitní sluchadla, ohluchlí a nedoslýchaví simultánní přepis. Jako největší organizace s 55 pobočnými spolky po celé republice se proto dlouhodobě snažíme, aby nebyly opomíjeny potřeby ani jedné z těchto skupin,“ vysvětluje Šárka Prokopiusová, prezidentka Svazu neslyšících a nedoslýchavých osob v ČR, členka předsednictva Národní rady osob se zdravotním postižením a od roku 2018 také členka Pacientské rady – poradního orgánu ministerstva zdravotnictví.

SNN ČR v rámci své osvětové činnosti pravidelně prostřednictvím svého vládkového projektu Jsem jedno ucho na osobních příbězích lidí se sluchovým handicapem ukazuje, proč je i v dnešní době sluchový handicap velkým problémem.

Luděk
Lauermann

„Toto postižení je téměř neviditelné. Málokdo si dovede – bez osobní zkušenosti – představit, co to znamená neslyšet, nerozumět... Nebo jak psychicky náročné to je, když vám neustále píská v uších,“ říká Šárka Prokopiusová.

Svaz neslyšících a nedoslýchavých osob v ČR je členem i několika mezinárodních organizací – EUD (Evropská unie neslyšících) či EFHOH (Evropská federace nedoslýchavých).

A tak šel čas se Svazem...

Ustavující **I. sjezd** v Hodoníně u Kunštátu
Předseda SSP v ČR – Ing. Luděk Lauermann

II. sjezd

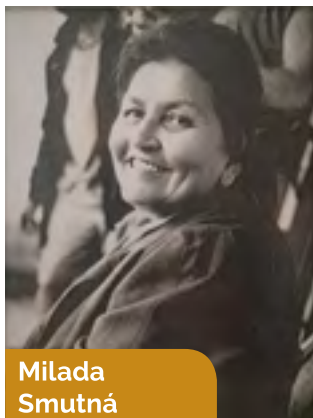
II. sjezd SSP v ČR v Berouně r. 1994 rozhodl o změně stávajícího názvu na Svaz neslyšících a nedoslýchavých v ČR (dále jen SNN v ČR).

Prezidentka SNN v ČR – Milada Smutná

III. sjezd

V pořadí III. sjezd SNN v ČR v r. 1999 opět v Berouně potvrdil kontinuitu činnosti SNN v ČR.

Prezidentka SNN v ČR Milada Smutná

Milada
Smutná

IV. sjezd

Další IV. sjezd SNN v ČR se konal tentokrát v Brně na Moravě v listopadu r. 2004 a upravily se zde Stanovy Svazu. Zvolení představitelé Svazu Prezident SNN v ČR Jaroslav Paur

V. sjezd

V. sjezd SNN v ČR se konal po čtyřech letech v Berouně a přijal zásadní změnu Stanov

– vznik specializovaných organizací poskytujících zdravotní a sociální služby ve smyslu Zákona 108/2006 Sb., o sociálních službách.

Prezident SNN v ČR – Jaroslav Paur

VI. sjezd

Na VI. sjezdu v roce 2012 se projednávala příprava na transformaci SNN v ČR jako občanského sdružení na spolek podle nového občanského zákoníku.

Prezidentka SNN v ČR – Mgr. Šárka Prokopiusová

Jaroslav
Paur

Role Svazu jako největší organizace pomáhající lidem se sluchovým postižením v České republice

Svaz neslyšících a nedoslýchavých si při svém vzniku v dubnu 1990 dal nemalé cíle. Vyhlásil, že se chce podílet na realizaci programů zdravotní, sociální a pracovní rehabilitace, sluchově postižených spoluobčanů, rozvíjet poradenství pro sluchově postižené a tlumočnické služby pro neslyšící. Mnohé z nich se v dnešní době zdají jako samozřejmé. V roce 1990 to byly ale velké cíle. Připomeňme si některé.

Svaz prosazoval vytvoření Vládního výboru pro zdravotně postižené. Postupně odstraňování komunikačních bariér ve veřejných budovách a dopravě. Podstatně rozšířit televizní vysílání pro neslyšící s tlumočnickem a s titulky s cílem snižovat informační deficit sluchově postižených.

Ve vzdělávání to byla pak větší integrace sluchově postižených dětí do normálních škol, či umožnění neslyšícím získat kvalifikaci speciálního pedagoga. Vytvořit podmínky pro studium neslyšících na vysokých školách a univerzitách. Na pedagogických fakultách zařadit do studia speciální pedagogiky výuku znakového jazyka. Na středních zdravotních školách vyučovat základy znakového jazyka.

Ve zdravotnictví – rozšířit foniatrická pracoviště, dosavadní síť je nedostatečná. Prosadit binaurální oboustrannou korekci sluchové ztráty. Postupně rozšiřovat korekci ztráty sluchu pomocí kochleárních implantátů.

Prakticky všechny uvedené cíle byly během posledních 30 let postupně naplněny. Nestalo se tak mávnutím kouzelného

proutku, ale usilovnou a dlouhodobou prací nejen pracovníků SNN, ale i iniciativou ostatních organizací sluchově postižených. Některé ze stanovených cílů se podařilo prosadit během několika let. K prosazení binaurální korekce ztráty sluchu pomalu nestačila třicetiletá usilovná práce.

Mgr. Šárka
Prokopiusová

Důležité milníky

Svaz vznikl v roce 1990 jako občanské sdružení s krajskou strukturou, někde okresními výbory a hlavně se základními organizacemi. Registroval 60 organizací nedoslýchavých a 31 organizací neslyšících.

Celkem bylo na počátku založeno organizováno na 15 tis. sluchově postižených. Především nedoslýchavých. Neslyšících členů bylo orga-

nizováno přes 3 500. Jeho hlavním zaměřením byla spolková činnost. Pro své členy pořádal různé akce především společenského a kulturního zaměření. Jako sociální službu poskytoval především tlumočnické služby a poradenství v protetice a pracovním uplatnění.

Do roku 2004 byl Svaz řízen centrálně. Finance na svou činnost a služby získával především od Ministerstva zdravotnictví. Finanční prostředky pak přerozděloval organizačním jednotkám k poskytování služeb a na organizační výdaje. Organizační jednotky neměly vlastní právní subjektivitu.

Sjezd v roce 2004 svým usnesením o větší míře samostatnosti a odpovědnosti organizačních jednotek dal impuls k postupnému rušení centrálního řízení a financování všech organizačních jednotek.

Zásadní změna nastala především legislativní změnou – přijetím zákona o sociálních službách a též změnou Stanov SNN. Došlo ke změně organizační struktury SNN. Postupně začala vznikat Poradenská centra pro sluchově postižené a Rehabilitační centra pro neslyšící. Vše jako samostatné organizační jednotky zabezpečující sociální služby.

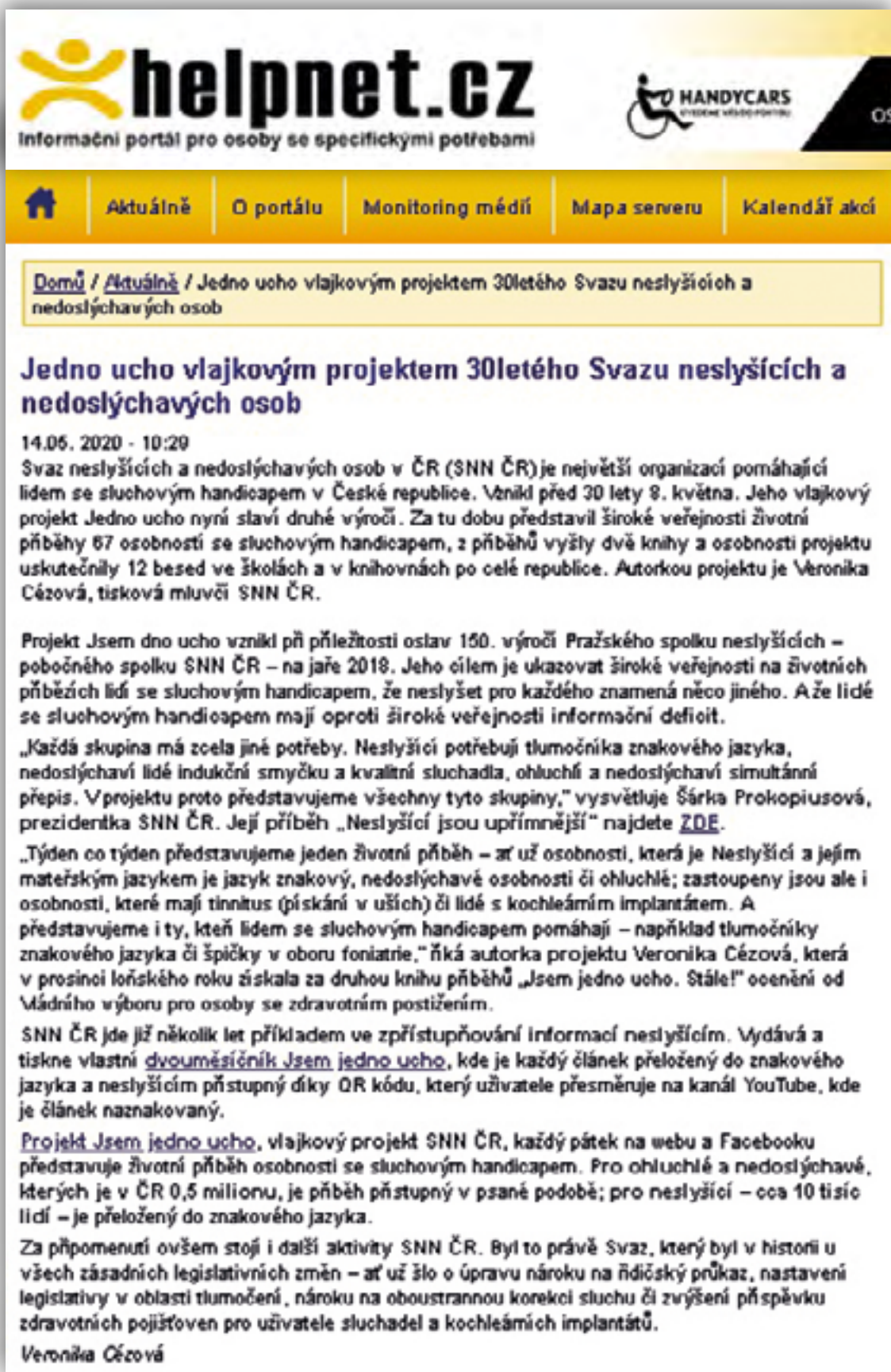
Organizační jednotky byly podporovány k iniciativnímu podávání samostatných projektů včetně projektů ze strukturálních fondů Evropské unie.

V roce 2012 byl přijat občanský zákoník, který právně upravil spolkovou činnost. Tato zásadní legislativní změna právního postavení Svazu jako hlavního spolku a jeho organizačních jednotek jako spolků pobočných si vyžádala kompletní změnu stanov. Nově vznikly specifické organizační jednotky poskytující sociální a zdravotní služby a Svaz začal také zakládat obecně prospěšné organizace.

Svaz se stal významným poskytovatelem specifických sociálních služeb pro neslyšící, nedoslýchavé a ohluchlé. Jeho organizační jednotky působí ve všech krajích a zabezpečují tlumočnické služby a artikulační tlumočení pro neslyšící, sociální poradenství pro osoby se sluchovým postižením, akvizitační služby pro snižování informačního deficitu a rozvíjení osobnosti sluchově postiženého a služby sociální rehabilitace.

Služby jsou registrované podle zákona č. 108/2006 Sb. u příslušných krajských úřadů. ■

JSME V MÉDIÍCH!

helpnet.cz
informační portál pro osoby se specifickými potřebami

HANDYCARS
VÝKONNÉ KŘÍŽOVÉ VOZÍTKO

[Domů](#) / [Aktuálně](#) / [Jedno ucho vlajkovým projektem 30letého Svazu neslyšících a nedoslýchavých osob](#)

Jedno ucho vlajkovým projektem 30letého Svazu neslyšících a nedoslýchavých osob

14.05. 2020 - 10:29

Svaz neslyšících a nedoslýchavých osob v ČR (SNN ČR) je největší organizací pomáhající lidem se sluchovým handicapem v České republice. Vznikl před 30 lety 8. května. Jeho vlajkový projekt Jedno ucho nyní slaví druhé výročí. Za tu dobu představil široké veřejnosti životní příběhy 67 osobností se sluchovým handicapem, z příběhů vyšly dvě knihy a osobnosti projektu uskutečnily 12 besed ve školách a v knihovnách po celé republice. Autorkou projektu je Veronika Cézová, tisková mluvčí SNN ČR.

Projekt Jsem jedno ucho vznikl při příležitosti oslav 150. výročí Pražského spolku neslyšících – pobočného spolku SNN ČR – na jaře 2018. Jeho cílem je ukazovat široké veřejnosti na životních příbězích lidí se sluchovým handicapem, že neslyšet pro každého znamená něco jiného. A že lidé se sluchovým handicapem mají oproti široké veřejnosti informační deficit.

„Každá skupina má zcela jiné potřeby. Neslyšící potřebují tlumočnicka znakového jazyka, nedoslýchaví lidé indukční smyčku a kvalitní sluchadla, ohluchlí a nedoslýchaví simultánní přepis. V projektu proto představujeme všechny tyto skupiny,“ vysvětluje Šárka Prokopiusová, prezidentka SNN ČR. Její příběh „Neslyšící jsou upřímnější“ najdete [ZDE](#).

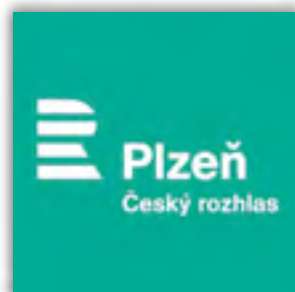
„Týden co týden představujeme jeden životní příběh – ať už osobnosti, která je Neslyšící a jejím mateřským jazykem je jazyk znakový, nedoslýchavé osobnosti či ohluchlé; zastoupeny jsou ale i osobnosti, které mají tinnitus (pískání v uších) či lidé s kochleárním implantátem. A představujeme i ty, kteří lidem se sluchovým handicapem pomáhají – například tlumočnicka znakového jazyka či špičky v oboru foniatrie.“ říká autorka projektu Veronika Cézová, která v prosinci loňského roku získala za druhou knihu příběhů „Jsem jedno ucho. Stále!“ ocenění od Mladého výboru pro osoby se zdravotním postižením.

SNN ČR jde již několik let příkladem ve zpřístupňování informací neslyšícím. Vydává a tiskne vlastní [dvouměsíčník Jsem jedno ucho](#), kde je každý článek přeložený do znakového jazyka a neslyšícím přístupný díky QR kódu, který uživatele přesměruje na kanál YouTube, kde je článek naznakovaný.

[Projekt Jsem jedno ucho](#), vlajkový projekt SNN ČR, každý pátek na webu a Facebooku představuje životní příběh osobnosti se sluchovým handicapem. Pro ohluchlé a nedoslýchavé, kterých je v ČR 0,5 milionu, je příběh přístupný v psané podobě; pro neslyšící – cca 10 tisíc lidí – je přeložený do znakového jazyka.

Za připomenutí ovšem stojí i další aktivity SNN ČR. Byl to právě Svaz, který byl v historii u všech zásadních legislativních změn – ať už šlo o úpravu nároku na řidičský průkaz, nastavení legislativy v oblasti tlumočení, nároku na oboustrannou korekci sluchu či zvýšení příspěvku zdravotních pojišťoven pro uživatele sluchadel a kochleárních implantátů.

Veronika Cézová

BYLI JSME PŘI TOM!

TEXT: Miroslav Hanzlíček

FOTO: Miroslav Hanzlíček, plzen.cz

PLZEŇSKÝ SPOLEK NESLYŠÍCÍCH

Živě na magistrátním Facebooku

Píše se březen 2020 a do Česka doráží virus, který má označení koronavirus Covid-19. Jedná se o virus, který se rozšířil do světové pandemie. A tak v polovině března přistupuje Magistrát města Plzně k informovanosti svých obyvatel pomocí sociální sítě facebook. První vysílání proběhlo v sobotu 14. 3. 2020. Bohužel, informace nebyla určena pro osoby sluchově postižené, neboť nebyla tlumočena do znakového jazyka. Po upozornění primátora se již v neděli celý přímý přenos tlumočil do znakového jazyka. Od tohoto okamžiku veškeré živé vysílání bylo již tlumočeno Mgr. Voříškovou. Jednotlivé vstupy seznamovaly obyvatele města, jaké postupy zabezpečilo město pro ochranu svých občanů včetně hromadné dopravy. Současně město bylo i důležitým prvkem při koordinaci výroby šitých roušek. Díky pochopení a dobré spolupráci s Magistrátem města Plzně bylo možné vše tlumočit a umožnit tak sluchově postiženým občanům přístup k informacím.

Děkujeme.

Ochranný balíček

Nacházíme se v polovině měsíce dubna, kdy pandemie koronaviru řádí ve světě. Bohužel, i v našem státě se vyskytuje. Na trhu je však nedostatek ochranných pomůcek a dezinfekce. Na základě této skutečnosti začal výbor a Mgr. Voříšková intenzivně přemýšlet, jak se k těmto věcem dostat a současně je distribuovat svým členům. V té době se dozvídáme, že existuje Nadace Karel Komárek Family Foundation, která vyhlásila grant na pomoc s náklady souvisejícími s pandemií. Naši žádosti ve výši 20 000 Kč bylo v neskutečně krátkém čase vyhoveno a my mohli nakoupit potřebné

věci. A tak naši členové získali balíček, který obsahoval 2 ks jednorázových a 2 ks látkových roušek, dezinfekční prostředek 1l, antibakteriální gel 100ml a ubrousky, jednorázové rukavice, mýdlo a sprchový gel. Další věci do balíčku přidal Odbor sociálních služeb MMP – časopis Pilsen, Policie ČR – látkové roušky, křížovky a skládačku auta, a Toner RL – mýdlo a sprchový gel. Tyto balíčky (celkem 60 ks) si mohli členové vyzvednout v prostorách Spolku, nebo mu byly doručeny členy výboru.

Všem, kdo se na balíčku podíleli, mnohokrát děkujeme.

75. výročí Oslavy osvobození

V letošním roce se na celém území naší republiky připravovaly velké oslavy k připomenutí 75. výročí osvobození naší republiky. Zástupci v čele s primátorem připravovali bohatý program, kterým by se připomnělo osvobození města americkými vojáky. Bohužel, stávající pandemie koronaviru změnila veškeré plány těchto velkých oslav. Po dobrém uvážení přistoupili zástupci města k živému vysílání Slavností svobody. V neděli dne 3. 5. 2020 se uskutečnilo živé vysílání oslav z DEPA 2015, kde byla postavena 3 pódia. Na nich se střídal program oslav, který byl živě moderován. Jak již bývá tradičně zvykem, na těchto oslavách se vždy tlumočilo do znakového jazyka. Nejinak tomu bylo i při tomto živém vysílání. Tlumočníci měli postavené provizorní studio, z kterého mohli nerušeně tlumočit pro sluchově postižené. Tlumočení bylo po celou dobu živého vysílání, které trvalo od 11 do 18 hodin. Tlumočení zajišťovali Mgr. Voříšková a Mgr. Hanzlíček. Dalším živým vysíláním bylo uctění

památky americkým vojákům u pomníku „Díky, Ameriko!“. Zde, na tomto místě, předávali věnce jak primátor města Plzně, tak i velvyslanec USA a atašé Belgického království. Tentokrát zázemí živého vysílání bylo v kavárně,

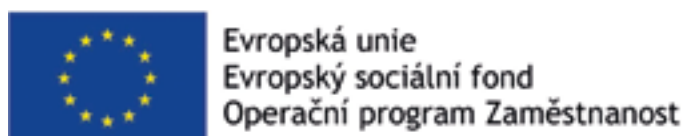
opět s vlastním studiem pro tlumočníky znakového jazyka. Obě vysílání byla pouze na internetu nebo na facebooku. Ohlasy na tlumočení byly kladné, protože zaznělo mnoho zajímavých informací.

BYLI JSME PŘI TOM!

TEXT: Helena Čápková a zapojené organizace
FOTO: archiv zapojených organizací

PROJEKT ZKVALITŇUJEME SOCIÁLNÍ SLUŽBY PRO NESLYŠÍCÍ

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Mezioborová setkání – co jste o nich možná nevěděli?

Rádi bychom čtenářům více představili jednu z důležitých aktivit projektu Zkvalitňujeme sociální služby pro neslyšící (dále jen „projekt“), a to podporu mezioborové spolupráce v krajích, kde organizace zapojené do projektu působí.

V projektu jsou k tomuto účelu dvě aktivity – mezioborová setkání (dále jen „MS“) a závěrečná konference. A právě MS se budeme v tomto článku věnovat. Nejdříve obecně představíme, co mezioborová setkání jsou a poté zprostředkujeme zkušenosti z dvou již proběhlých setkání.

V projektu jich je naplánováno celkem 16 a jsou určena pro odborníky z řad všech forem (pobytových, ambulantních i terénních) registrovaných sociálních služeb (hlavně sociální pracovníci a pracovníci v sociálních službách) a odborníky z veřejné správy (z relevantních odborů relevantních měst a krajů).

Cílem těchto setkání je podpořit a prohloubit mezioborovou spolupráci, která je již v území nastavena. Obsahem těchto setkání bývá diskuse nad specifiky sociální práce s osobami se sluchovým postižením a problémy při řešení nepříznivé sociální situace osob se sluchovým postižením, sdílení zkušeností se sítí sociálních služeb v daném území a návrhy možných řešení případných problémů.

Setkání je vždy plánováno s velkým časovým předstihem v součinnosti se zapojenou organizací. Vede jej zkušený facilitátor a bývá zajištěno tlumočení českého znakového jazyka a simultánní přepis. Tyto služby slouží nejen ke zprostředkování komunikace, ale také jako ukázka pro ostatní poskytovatele (a veřejnou správu), jak takové služby fungují.

V projektu se zatím podařilo uskutečnit pouze dvě MS, a to v Plzeňském kraji (dne 28. 11. 2019 v prostorách Magistrátu města Plzně) a ve Zlínském kraji (dne 28. 1. 2020 v prostorách zlínského Domu kultury). Další byla plánována na jaro 2020 (například v Liberci), ale bohužel se nemohla uskutečnit. Nicméně již pilně se zapojenými organizacemi pracujeme na tom, abychom naplánovali nové termíny setkání a další MS uskutečnili.

Setkání v Plzni a ve Zlíně byla v mnohém odlišná, ale na obou chyběli zástupci některých relevantních druhů sociálních služeb. Jednalo se hlavně o pobytové sociální služby, se kterými je spolupráce velice důležitá. Zástupci těchto sociálních služeb (ale i jiných) byli sice na setkání pozváni, ale buď neměli v termínu čas, nebo bohužel na pozvání vůbec nereagovali.

Oslovili jsme 3 zapojené organizace, kde již MS proběhlo, zda by zodpověděly několik otázek k jejich průběhu.

V Plzeňském kraji působí dvě zapojené organizace (SNN v ČR, z.s. – Poradenské centrum Domažlice, p.s. a SNN v ČR, z.s. – Spolek neslyšících Plzeň, p.s.). Ve Zlíně ze zapojených organizací působí Centrum pro zdravotně postižené Zlínského kraje, o.p.s.

Takto popsala proběhlé MS ve Zlíně ředitelka tamějšího **Centra pro zdravotně postižené Zlínského kraje, o.p.s.** Bc. Kateřina Kupčíková:

Mohli byste, prosím, ve stručnosti popsat, co se vám v mezioborové spolupráci daří a co se naopak daří méně?

Určitě je příjemnější kontaktovat organizaci, kterou již znáte a máte osobní zkušenost s jejími pracovníky. Víte, na koho se obrátit a tím se boří komunikační bariéry.

Mohli byste, prosím, popsat, jak MS probíhalo?

Naše první MS bylo spíše komornější, ale pro začátek to bylo dostačující. Organizace se vzájemně představily a nasdílely své zkušenosti s naší cílovou skupinou, kde převažují neslyšící a nedoslýchaví. Středem všech informací byl klient a služby, které mu mohou pomoci či mu umožní kompenzovat jeho hendikep.

Bylo příjemné poslechnout si, jak s klienty pracují v ostatních organizacích, co je trápí a kde cítí například slabé stránky v kontaktu s naší cílovou skupinou.

Jaké organizace (sociální služby či veřejné instituce) byly na setkání přítomny?

Sešli se zástupci jak ze Zlínského kraje, tak z oblasti péče o děti a rodinu, TamTam, Centrum poradenství pro rodinné a partnerské vztahy, tlumočnice Centra pro zdravotně postižené Zlínského kraje a zástupkyně Městského úřadu ve Zlíně.

Mohli byste prosím uvést pár témat, která byla v rámci setkání řešena?

Hlavním tématem byla informovanost o dostupnosti a nabídce služeb. Jakým způsobem se kontaktovat a jak pracovat s klientem neslyšícím a nedoslýchavým. Mluvili jsme o tom, jak služba probíhá, jaké úkony jsme schopni zajistit a co plánujeme do budoucna.

Mohli byste ve stručnosti popsat, jaké byly výstupy ze setkání?

Předali jsme si zajímavé informace k tlumočení do znakového jazyka, jejich specifika a další komunikační kanály, které lze využívat. Nabídli jsme za CZP-ZK spolupráci ostatním organizacím, jak konkrétními úkony, tak metodickou pomocí. Dalším výstupem je, že bychom se rádi na takové platformě scházeli alespoň jednou ročně k výměně informací o službách a rozšířili pozvání do dalších služeb.

Takto popsala MS v Plzni Mgr. Kristýna Voříšková z organizace **SNN v ČR, z.s. – Spolek neslyšících Plzeň, p.s.:**

Mohli byste, prosím, ve stručnosti popsat, co se vám v mezioborové spolupráci daří a co se naopak daří méně?

V rámci MS jsme rádi, že můžeme říci, že organizace a instituce, se kterými spolupracujeme, chápou problém sluchové vady a jsou v základech obeznámeny s pravidly v komunikaci s těmito osobami a také s tím, na koho a kam se v případě potřeby obrátit

Mgr. Kristýna Voříšková

Mohli byste, prosím, popsat, jak MS probíhalo?

MS, které se v Plzni uskutečnilo, bohužel, nesplnilo naše očekávání z důvodu toho, že se jej zúčastnilo velmi malé množství institucí. Ti, kteří tam byli, byli naší organizaci známi a kontakty již byly dávno navázány. V podstatě při tomto MS šlo jen o to, že se představily jednotlivé organizace a instituce, ale nebylo možné navázat novou spolupráci.

Jaké organizace (sociální služby či veřejné instituce) byly na setkání přítomny?

Zástupci města – odboru sociálních služeb – Jarmila Srbková, Odbor sociálních věcí PK – F. Zapletal, Tichý svět, Poradenské centrum Domažlice, Občanská poradna.

Mohli byste prosím uvést pár témat, která byla v rámci setkání řešena?

S ohledem na to, že tam nebylo moc hostů, docházelo spíše jen ke konstatování již zvládnutých věcí. Např. tlumočení zpráv na TV ZAK, spolupráce mezi SNP a Občanskou poradnou, spolupráce mezi organizacemi, které byly přítomny MS.

Mohli byste ve stručnosti popsat, jaké byly výstupy ze setkání?

Konstatování, že tlumočnické služby jsou v rozvojové síti, což je situace, kterou dlouhodobě řešíme s krajem. Ale samozřejmě musíme brát v potaz, jaké jsou priority kraje pro dané roky.

Konstatování toho, že využívání moderních technologií je sice fajn, stejně jak sociálních sítí, ale osoby neslyšící starší 70

let tyto prostředky moc nevyužívají. Takže je nadále nutné i to, aby byli potenciální klienti oslovováni i jinými prostředky – např. letáky, propagačními materiály, TV atd.

Mgr. Anna Moudrá

Takto MS v Plzni vnímaly Mgr. Anna Moudrá a Bc. Jana Šizlingová Šimáčková, DiS. z **SNN v ČR, z.s. – Poradenské centrum Domažlice, p.s.:**

Ačkoliv naše služby (tj. odborné sociální poradenství a tlumočnickou službu) poskytujeme ambulantně v Domažlicích, jsou naší cílovou skupinou osoby se sluchovým postižením z celého Plzeňského kraje.

Mezioborová spolupráce, a to nejen v rámci našeho kraje, je

pro nás velmi důležitá. Jsme velmi rády, že se nám daří – ku prospěchu našich klientů – spolupráce s terénní tlumočnickou službou Centra zprostředkování tlumočení pro neslyšící (SNN v ČR, z.s.) a online tlumočnickou službou Tichého světa, o.p.s.

V rámci facilitované diskuse jsme se dotkli zajímavých, ale zároveň i velmi palčivých témat, která mají vliv na poskytování našich služeb: finanční zajištění ambulantní tlumočnické služby (naše služba je zařazena v rozvojové síti Plzeňského kraje a v dohledné době není šance na změnu); funkční nástroj pro oslovování cílové skupiny (jiná je situace v Plzni, kde komunita neslyšících žije více koncentrovaně a jiná je v příhraničních oblastech, kde od sebe neslyšící žijí desítky kilometrů); problematika tlumočení rodinnými příslušníky (zejména tedy „tlumočení“ nezletilými slyšícími dětmi svým neslyšícím rodičům) namísto využívání profesionální tlumočnické služby. Zajímavou roli hraje také mediální obraz naší profese a povědomí o našich službách mezi širokou laickou a odbornou veřejností. Jsme rády, že toto MS bylo pomyslným prvním krokem a těšíme se na další a snad brzké setkání, vzhledem k situaci, pořádané tady u nás v Domažlicích.

Děkujeme zapojeným organizacím za jejich postřehy.

Dále bychom se s Vámi rádi podělili o novinky, od července tohoto roku bude po dobu dvou let Svaz neslyšících a nedoslýchavých osob v ČR, z.s. realizovat další projekt spolufinancovaný z Evropského sociálního fondu a jmenuje se Zkvalitňujeme sociální služby pro neslyšící v Praze.

Do projektu jsou zapojeny dvě organizace poskytující sociální služby pro osoby se sluchovým postižením v Praze a dalších krajích. Jedná se o *Centrum zprostředkování tlumočení neslyšícím (CZTN)* a *Centrum pro neslyšící a nedoslýchavé pro Prahu a Středočeský kraj, o.p.s.* a jejich 4 registrované sociální služby.

V rámci tohoto „pražského“ projektu proběhnou podobné aktivity, jako v tom celorepublikovém, a tak se účastníci mohou těšit na vyhodnocení současných postupů při práci s klienty a následné konzultace s cílem aktualizovat standardy kvality v sociálních službách a další metodiky. Dále pak proběhnou v rámci projektu akreditovaná vzdělávání, metodická setkání a též mezioborová setkání. ■

Kdy:
11.-19. 7. 2020

**SVAZ NESLYŠÍCÍCH
A NEDOSLYŠAVÝCH OSOB
ČR, z.s.**

LETNÍ TÁBOR
pro děti se sluchovým postižením

Cena: 4 000 Kč
(možno levněji,
na konci května bude upřesněna cena)
V ceně je stravování (plná penze),
ubytování a plný program po celý den.
Maximální kapacita dětí je 48.

Věk dětí:
Od 7-17 let

pořádá Svaz neslyšících a nedoslyšavých osob v ČR, z.s.
ve spolupráci s Oblastní unií neslyšících Olomouc

Kde:
Vysoká Štěrbská

DOBŘE MÍSTO ŽIVOT
Pomáháme a podporujeme

OLMŮSKÁ UNIE NESLYŠÍCÍCH

**MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ
ČESKÉ REPUBLIKY**

TRVAČILÁ PŘÍPRAVA

Nenechte si od nikoho říkat, co můžete
a nemůžete dělat. Vezměte si příklad
z Bedřicha Smetany.

Všichni mu říkali, že jako hluchý
nemůže dál skládat. A myslíte,
že je poslouchal?

Zdroj: Facebook

Svaz neslyšících a nedoslýchavých osob v ČR, z.s.

Karlínské náměstí 12, 186 03 Praha 8

IČ: 00676535

Redakční rada:

Veronika Cézová | šéfredaktorka

Šárka Prokopiusová

Pavína Spilková

Grafika: Tereza Kawuloková

Jazyková korektura: Tereza Kawuloková

Překlad článků do znakového jazyka: Monika Goldefusová,

Pavína Spilková a Zuzana Hájková

Titulní foto: Veronika Cézová

ISSN 2694-9156 (Print)

ISSN 2571-2233 (Online)

Deváté číslo vyšlo 14. června 2020.

ŽIVOTNÍ UDÁLOST

Eva Kastnerová

Sofie. To je malé štěstí, které se narodilo 25. května naší kolegyni – tlumočnici znakového jazyka Evě Kastnerové.

Milá Evi, přejeme ti z celého srdce, ať vám dělá Sofinka jen samou radost, roste jako z vody a je v životě šťastná!

